

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het rechtsstatuut van de «Prijs» na toewijzing bij veiling aan een deelgenoot - Prijstheorie en oplegtheorie ten overstaan van de verrekening der schulden

1. Bij arrest van 19 februari 1953 ⁽¹⁾ heeft ons Hof van Cassatie beslist, dat de deelgenoot, die een onroerend goed van de boedel in de veiling aankoopt, niet een *opleg aan zijn colicitanten*, maar integendeel de *prijs aan de boedel* verschuldigd is.

Tot nog toe luidde de rechtspraak van de beroepshoven in tegengestelde zin ⁽²⁾; hun opvatting werd overigens door de rechtsleer beaamd ⁽³⁾. De opzet van de navolgende notities is het na te gaan, of de nieuwe rechtspraak boven de oude de voorkeur verdient, en welke gevolgen ze met zich brengt. Reeds eerder werden uit het bewust arrest conclusies getrokken ⁽⁴⁾; van meet af aan moge echter worden opgemerkt dat, hoewel ook hier de nieuwe opvatting zal worden beaamd, onze conclusies niet steeds dezelfde zullen zijn, en, integendeel, afwijkend op essentiële punten.

2. De stelling, die door het arrest uitdrukkelijk wordt voorgehouden, kan in de navolgende formule worden samengevat :

Een veiling, zelfs wanneer het geveilde aan een deelgenoot wordt toegewezen, is, *inzover het om de betaling van de prijs gaat*, niet een verdeling, maar een daaraan voorafgaande verrichting, zijnde een *verkoop*, voor rekening van de boedel. Een *schuldverdeling* van de prijs vervangt het goed in de boedel en is er *aan de gewone regelen van de verdeling onderworpen*. Rente op de gehele koopprijs is dan ook aan de boedel verschuldigd.

3. Het arrest had niet over de gevolgen van de licitatie ten aanzien van de *goederen* te oordelen. De betwisting bleef inderdaad beperkt tot de vraag, of de aankoper rente verschuldigd was *aan de boedel op de gehele prijs*, dan wel *aan zijn deelgenoten op de «opleg»*, dit is op de som, die hij — blijkens de latere verdeling en in acht genomen de wederzijdse rechten in de gehele boedel — ter gelijkmaking te betalen zou hebben. De onderstaande beschouwingen gelden dus steeds alleen de betaling van de prijs, niet de verwerving van het goed, dat door de veiling de boedel heeft verlaten. Dit onderscheid werd in de aangehaalde commentaar als volgt uitgedrukt : « Le colicitant acquéreur acquiert l'immeuble à titre de partage, il

doit le prix à titre de vente » ⁽⁵⁾, formule, die weliswaar aanvaardbaar is, doch nadere nuancering behoeft.

4. De hoofdbekommernis van de ontwerpers van de code civil bij het opmaken van de artikelen over de verdeling was de grootst mogelijke gelijkheid onder de erfgenamen. Dat deze gelijkheid door hen te mathematisch en te weinig functioneel is opgevat, neemt niet weg, dat ze voor elke wetgever en rechter het hoofdprobleem blijft. Dient de stelling van het hoogste Hof deze gelijkheid beter dan de daaraan voorafgaande jurisprudentie, dan behoort ze reeds op die grond alleen de voorkeur weg te dragen, onder de enige voorwaarde, dat ze de door het wetboek (art. 838 B.W., 985 Rv.) opgelegde regelen eerbiedigt.

Of en hoe de gelijkheid het best wordt verzekerd, zal hierna blijken uit een berekening van de rente, die in de onderscheiden stellingen door de aankopende deelgenoot verschuldigd is, en uit een onderzoek naar de dwangmaatregelen, waartoe de andere deelgenoten tegen de aankoper kunnen overgaan : ontbinding, rouwkoop en beslag. Daarnaast zal blijken, dat de wettelijke (en jurisprudentiële) regelen betreffende de verrekening (inbreng) van de schulden de oplossing die hier korthedshalve de «oplegtheorie» zal worden genoemd, uitsluit en integendeel de «prijsheorie» steun verleent. In de wetstekst betreffende het voorrecht van de colicitanten vindt de oplegtheorie evenmin steun. Tot meerdere duidelijkheid wordt een onderscheid gemaakt tussen de toestand vóór de slotverdeling en de positie van de partijen nadien.

I. Voor de verdeling.

A. De rente.

5. In de oplegtheorie wordt de rente berekend, niet op de breuk, die de aankoper niet bezit in het geveilde goed, maar wel op de som, die hij krachtens de latere verdeling zal moeten betalen als «opleg».

De rente loopt dan vanaf de datum van ingentreding, die door de verdelingsakte wordt bepaald, en wel tegen de wettelijke rentevoet (4,5 %); anders zou het slechts zijn, indien in het lastenkohier *uitdrukke-*

lijk bepaald was, dat ook de colicitant de bedongen hogere rente vanaf een bepaalde andere datum verschuldigd is (6).

Is zulks in het lastenkohier niet uitdrukkelijk bepaald ten aanzien van deelgenoten, dan kan twijfel ontstaan of de aankoop niet recht heeft op de vruchten van het geveilde van de dag van het overlijden af (art. 883 B.W.) en dan ook van dezelfde dag af rente zal moeten opbrengen. Zonder op deze moeilijkheid in te gaan, wordt in de navolgende voorbeelden met de practijk aangenomen, dat de vruchten de boedel vergroten tot aan de toewijzing, van welke dag af rente verschuldigd is, zoals trouwens altijd gestipuleerd wordt ten aanzien van de door derden te betalen prijs. Zulks biedt het voordeel opleg- en prijsstheorie in dezelfde hypothese te kunnen vergelijken.

6. Het verschil aan rente, dat bij toepassing onderscheidenlijk van oplegstheorie en prijsstheorie betaald wordt, blijkt duidelijk uit het onderstaand voorbeeld van scheiding van een wettelijke gemeenschap, — een gelijkaardig geval als door het boven aangehaald arrest behandeld.

Activa: een eigendom in de veiling aan de vrouw A toegewezen tegen de prijs van 500.000 frank (kosten buiten beschouwing gelaten); roerende activa (na betaling van de schulden), die geen rente of vruchten opbrengen: 200.000 frank.

De verdeling heeft een jaar na de veiling plaats.

De techniek van de «inbreng der schulden» wordt hier opzettelijk verwaarloosd.

7. Toepassing op dit geval van de oplegstheorie:

Te verdelen activa:

het reeds «toebedeeld» onroerend goed: 500.000,—

andere: 200.000,—

totaal: 700.000,—

Rechten: elk $\frac{1}{2}$ of 350.000,—

A verkreeg het huis of: 500.000,—
heeft slechts recht op: 350.000,—

betaalt dus aan B als opleg: 150.000,—

A betaalt dus als rente (1 jaar) 6.750,—

A betaalt dus uiteindelijk: 156.750,—

8. Toepassing op hetzelfde geval van de prijsstheorie:

Te verdelen activa:

de schuldvordering van de prijs: 500.000,—

rente (één jaar) 22.500,—

andere activa: 200.000,—

totaal: 722.500,—

Rechten: elk $\frac{1}{2}$: 361.250,—

A is verschuldigd: 522.500,—
heeft recht op: 361.250,—

A betaalt dus uiteindelijk: 161.250,—

9. De aankoper betaalt dus 4.500 frank meer in de laatste (prijsstheorie) dan in de eerste oplossing. De eerste oplossing is voordeliger voor de aankoper, maar is in strijd met de gelijkheid onder de deelgenoten.

Ten gevolge van de veiling kan de aankopende deelgenoot inderdaad onmiddellijk over de hem toebedeelde

(toebedeelde, want de veiling staat in dat opzicht met een verdeling gelijk) goederen beschikken, en heeft er het genot van, terwijl de overige activa in de boven gestelde hypothese geen rente noch vruchten opleveren en de andere deelgenoten wat hun toekomst niet kunnen ontvangen, dan na de slotverdeling.

Deze ongelijkheid wordt duidelijk gemaakt door de onderstaande schets, die van de onder n^{rs} 7 en 8 opgemaakte scheiding verschilt, door dat nu alle activa evenveel rente opleveren.

10. Toepassing van de prijsstheorie op dit tweede geval:

Activa:

de schuldvordering van de prijs: 500.000,—

rente daarop: 22.500,—

andere activa: 200.000,—

rente daarop: 9.000,—

totaal: 731.500,—

Rechten: elk $\frac{1}{2}$: 365.750,—

A is verschuldigd: 522.500,—

heeft recht op: 365.750,—

A betaalt dus uiteindelijk: 156.750,—

11. Uit de vergelijking van deze schets (n° 10) met de boven sub n° 7 aangehaalde kan onmiddellijk worden afgeleid, dat enkel wanneer alle activa (dezelfde) rente opbrengen de toepassing van de prijsstheorie hetzelfde resultaat geeft als de oplegstheorie oplevert in het geval waarin het geveilde goed alleen rente opbrengt. Pasten we de oplegstheorie toe op het sub n° 10 gestelde geval, dan zou de aankoper nog minder rente betalen dan in het geval n° 7. De berekening zou inderdaad uitwijzen, dat de aankoper dan slechts 145.500 frank zou opleggen en op dit bedrag rente betalen. Waaruit blijkt, dat hij dan in veel grotere mate, deel neemt in de vruchten van de andere goederen, dan zijn deelgenoten deel hebben in de vruchten van het geveilde goed waarvan hij toch reeds het volle genot heeft.

Daartegenover staat, dat bij toepassing van de prijsstheorie al de deelgenoten op gelijk voet staan ten aanzien van de vruchten van al de boedelgoederen. Deze gelijkheid wordt in de oplegstheorie slechts bereikt, wanneer de verdeling terzelfdertijd als de veiling plaats heeft, dus al de deelgenoten terzelfdertijd hun aandeel ontvangen, of nog, wat op hetzelfde neerkomt, wanneer de veiling de gehele verdeling uitmaakt. In dat geval is er, wat de rente betreft, tussen de beide oplossingen geen verschil.

B. De betaling van de prijs door verrekening (inbreng).

12. Vooraleer na te gaan welke maatregelen de deelgenoten ter beschikking staan om de aankoper tot betaling te dwingen, behoort thans te worden onderzocht welke van beide stellingen, zo niet beide, overeen te brengen is met de techniek van de verrekening der schulden. De bepaling van artikel 829 B.W. wordt in de practijk veelal uit het oog verloren. Nochtans komt ze als een zo elementaire gelijkheidsregel voor, dat ze zelfs toepassing vindt in landen, waar geen enkele wetstekst erin voorziet (7) en in welke boedelverdeling ook (8). Uit het onderzoek zal blijken, dat ze de oplegstheorie uitsluit.

13. Artikel 829 Burgerlijk Wetboek schrijft voor: «Ieder medeërfgenaar brengt in de massa ... de sommen, die hij verschuldigd is.»

Uit de tekst kan reeds onmiddellijk afgeleid, dat het wetboek het bestaan erkent van schulden, die moeten worden ingebracht, dit is, die *verschuldigd zijn aan de boedel* (nalatenschap, gemeenschap, enz.), afgezien van elke idee van schuldeiser persoon. Daarmede valt reeds een argument uit, dat als verbrekingsgrond ten voordele van de oplegtheorie was aangevoerd, met name, dat elke schuld noodzakelijk een physische of rechtspersoon als (onmiddellijke) (9) schuldeiser onderstelt, zodat, vermits de boedel geen rechtspersoon is, alleen van een *schuld aan de deelgenoten*, dus een opleg sprake zou kunnen zijn. Dit argument wordt overigens uitdrukkelijk in de motieven van het aangehaalde arrest verworpen. Niet dat de boedel kan bestaan zonder onverdeelde «eigenaars», maar de prijs is niet definitief aan dezen verschuldigd en pas uit de verdeling zal blijken wie de schuldeiser is (art. 883 B.W.).

Over het algemeen wordt aangenomen, dat artikel 829 B.W. ook toepassing vindt op de veilingprijs, die door een deelgenoot is verschuldigd (10). Deze stelling vindt een krachtige steun in de beschouwing, door het Hof aanvaard, dat de prijs het goed in de boedel *vervangt*. Een schuldvordering van de boedel komt in de plaats van een goed. Hierin werd een zakelijke subrogatie erkend (11). De voorwaarden daartoe schijnen wel verenigd te zijn (12). Zakelijke subrogatie geschiedt juist zonder aanzien des persoons.

Is echter de prijs aan de *boedel* verschuldigd, dan maakt de oplegtheorie geen kans meer, want dan loopt, zoals het Hof logisch concludeert, de rente op de gehele prijs ten voordele van de daarop recht-hebbende boedel.

14. Een concrete toepassing van de techniek van de inbreng leidt tot dezelfde conclusie: de deelgenoten nemen dan immers, zoals door artikel 830 B.W. is bepaald, uit de boedel vooraf de tegenwaarde van wat door de aankoper verschuldigd is. Dit gebeurt op de navolgende wijze in het sub n° 7 en 8 aangehaalde voorbeeld:

Bij de verdeling is A verschuldigd:

de prijs:	500.000,—
de rente daarop:	22.500,—

B mag vooruit nemen, volgens de formule (13):
m (boedel zonder de schuld-vordering)

x (vooruitneming) = $\frac{\text{verschuldigd bedrag}}{n - 1}$ (n = aantal deelgenoten).

$\frac{200.000}{2 - 1} = 200.000,—$

De schuld van A wordt, door toerekening:

522.500 — 200.000 = 322.500,—

Te verdelen activa:

de schuldvordering van 322.500 frank.

Rechten: elk $\frac{1}{2}$ of 161.250,— frank.

A betaalt dus uiteindelijk 161.250 frank, zoals sub n° 8, wat de prijstheorie bevestigt.

15. Om alle twijfel weg te nemen is het noodzakelijk er de nadruk op te leggen, dat de oplegtheorie met de verrekening van de schulden niet verzoenbaar is. Een opleg kan immers slechts verschuldigd zijn op grond van een verdeling. Slechts indien de veiling als een gedeeltelijke verdeling wordt aangezien, kan van een opleg sprake zijn; in het andere geval is ze een vorafgaande verrichting (zoals het Hof voorhoudt) en heeft de vervanging van het geveilde goed door de

schuldvordering van de prijs tot gevolg. Heeft de verdeling terzelfdertijd als de veiling plaats, dan bestaat, wat de rente betreft, tussen oplegtheorie en prijstheorie geen onderscheid, zoals boven reeds is aange-toond. Zodra echter de verdeling *later* geschiedt, is het beperken van de rente tot de opleg slechts gerechtvaardigd indien aangenomen wordt, dat toerekening van het door de aankoper verschuldigde op zijn aandeel in de boedel reeds op het ogenblik van de veiling virtueel is geschied. Dergelijke toerekening vóór de verrekening en vooruitneming door de deelgenoten, onderstelt echter een splitsing van de schuld ten voordele van de aankoper. Doch de inbreng van de schulden verzet zich juist tegen de splitsing van de schulden (14).

C. Het voorrecht.

16. Dat een *prijs* verschuldigd is, betekent echter geenszins, dat de veiling aan een deelgenoot als een verkoop zonder meer mag worden aangezien. Zoals reeds beklemtoond, is zulks alleen het geval uit oogpunt van betaling, en dit dan nog onder verder te maken voorbehoud.

Het voorrecht van de *boedel* tot betaling van de *prijs* is niet het voorrecht van de verkoper (art. 27, 1° Hyp. W.), maar blijft het bijzonder voorrecht van de colicitanten (art. 27, 4°, derde lid Hyp. W.). De bestaande bijzondere wetstekst op dit punt sluit overigens uiteenlopende conclusies uit opleg- en prijstheorie uit. Uitdrukkelijk wordt daar immers gesteld, dat het voorrecht geldt tot beloop van de gehele prijs. Doch dan geldt het ook eerst in het voordeel van de boedel; pas daarna in het voordeel van de deelgenoten, aan wie het dan ook uiteindelijk de betaling zal waarborgen na de verdeling.

De oplegtheorie vindt in elk geval in artikel 27, 4° derde lid Hypotheekwet geen steun.

D. Ontbinding en rouwkoop vóór de verdeling.

17. Uit het gecommenteerde arrest werd ten onrechte afgeleid dat, nu de aankopende deelgenoot een *prijs* verschuldigd is, de andere deelgenoten, bij niet naleven van de verkoopsvoorwaarden, de ontbinding van de veiling kunnen vorderen op grond van artikel 1654 B.W. en tot de rouwkoop kunnen doen overgaan, zelfs al is deze mogelijkheid in de verkoopsvoorwaarden niet uitdrukkelijk tegen de aankopende colicitant bedongen (15). Althans is deze conclusie in principe verkeerd en slechts in zeer beperkte mate, zoals verder zal worden uiteengezet, aanvaardbaar.

Deze commentaar heeft inderdaad de bijzondere positie van de veilingprijs ten overstaan van de boedel uit het oog verloren, en met name de reeds eerder aangehaalde verplichte verrekening van de schulden. De prijs komt in de plaats van het verkochte pand, dat de boedel heeft verlaten. Maar de prijs is, zoals het Hof weer uitdrukkelijk zegt, aan alle regelen van de verdeling onderworpen, dus ook aan de inbreng van de schulden.

Deze inbreng sluit echter de gewone verhaalsmidde-len en, in principe, ook de ontbinding en rouwkoop, uit (16), stelling, die hier nog vooraf zal worden bewezen.

18. Artikel 830 B.W. bepaalt dat, indien de inbreng niet in natura geschiedt, de medeërfgenenamen, aan wie de inbreng verschuldigd is, een gelijk deel vooraf uit de boedel nemen (17).

De meest gezaghebbende auteurs zijn het er over niet eens, of beide vormen, inbreng «in natura» en

door toerekening, zowel de schulden als de schenkingen betreffen. Opgeworpen wordt, dat de betaling van een schuld heel iets anders is dan een inbreng in natura (18). Maar zelfs een verwarring van deze termen in de schaarse en laconische artikelen van de code civil, die de inbreng van de schulden min of meer duidelijk betreffen, heeft niemand te verwonderen. De toelichtingen van Treilhard en Siméon zijn evenmin, wat dit betreft, uitgebreid noch helder. Onder de bewoordingen van artikel 830 mag dan ook verstaan worden dat, zo de schulden aan de boedel niet worden *betaald*, de deelgenoten tot de verrekening daarvan zullen overgaan.

Hebben de colicitanten nu het recht de aankopende deelgenoot tot betaling te dwingen, of is de betaling bij verrekening verplicht? Dekkers (19) beweert, dat de andere deelgenoten van de inbreng mogen afzien en de gewone verhaals- en uitvoeringsmiddelen hanteren. Deze stelling druist echter in tegen de gelijkheid onder de erfenamen, die juist door de verrekening wordt beoogd.

19. Indien het de deelgenoten vrij stond de schuldenaar vóór de verdeling tot betaling van de prijs te vervolgen, dan zou dit hun de mogelijkheid bieden om, terwijl de verdeling (misschien zelfs ten gevolge van de moeilijkheid die ze zelf zoeken) op zich laat wachten, deze deelgenoot uit zijn persoonlijk patrimonium te doen betalen, wat hij later uit de verdeling zal terug krijgen. De inbreng der schulden belet zeker de compensatie, doch onder voorwaarde van verrekening, niet om betaling van de gehele schuld te laten afdwingen (20).

Onze oplossing wordt ook in andere landen, zonder wetstekst, aanvaard (21).

20. Uit ons Burgerlijk Wetboek kunnen overigens twee tekstargumenten tegen de voormelde stelling worden aangevoerd. Vooreerst laat artikel 830 B.W. de deelgenoten geen keuze (22), in elk geval niet indien wordt aangenomen, dat «inbreng in natura» de schulden niet betreft: dan is alleen toerekening geoorloofd. Wordt daarentegen onder «inbreng in natura» — wat de schulden betreft — betaling verstaan, dan kan dit artikel geïnterpreteerd worden aan de hand van artikel 869 B.W., dat uitdrukkelijk voorziet, dat de deelgenoot, die speciën ten geschenke heeft gekregen, niet gedwongen kan worden deze te betalen, maar integendeel zijn deelgenoten tot verrekening kan dwingen.

Artikel 838 B.W. legt op de door artikel 830 voorgeschreven regelen te eerbiedigen, tenzij *alle* deelgenoten, dus de schuldenaar van de inbreng inbegrepen, het eens zijn om ervan af te wijken. Zonder het akkoord van de schuldenaar kan de schuld dus alleen door verrekening bij de verdeling worden gedelgd.

21. Weliswaar strekt de inbreng van de schulden hoofdzakelijk tot bescherming van de andere deelgenoten; het ontgaat echter niemand, dat hierin ook een groot voordeel schuilt voor de schuldenaar, wiens rechten toch het geheel van de schuld kunnen overtreffen.

Ten onrechte wordt nog aangevoerd, dat de deelgenoten immers ook van de inbreng der schenkingen afstand kunnen doen (23). Zeker kunnen de andere deelgenoten afstand doen van hun recht om de inbreng van schenkingen te vorderen, maar wat zou de schuldenaar van dergelijke inbreng daartegen als persoonlijk belang kunnen invoeren? Geheel anders is zijn positie, wanneer het om inbreng van schulden gaat: wanneer geen afstand wordt gedaan van de schuld, maar van een billijk en wettelijk voorgeschreven be-

talingsprocédé. Het argument gaat nog minder op, ten aanzien van geldschulden, nu artikel 869 de begiftigde toelaat de door hem gekozen betalingswijze op te leggen, zoals reeds gezegd.

22. Uit de voorafgaande uitweiding, die noodzakelijk was, blijkt, dat de betaling van de veilingsprijs niet op de gewone wijze kan worden vervolgd tegen de aankopende deelgenoot. Gedwongen uitvoering, alternatief van de ontbinding (art. 1654 B.W.) (24) is niet toegelaten, behoudens afwijking door *alle* deelgenoten (en behoudens wat verder sub n° 24 zal worden gezegd). Ingebrekestelling heeft geen zin, vermits niet *betaald* hoeft te worden vóór de verdeling. Ontbinding van de licitatie wegens niet betaling van de prijs is dan ook vóór de verdeling, zelfs in de prijstheorie, niet mogelijk, in zoverre de verrekening van de schulden er zich tegen verzet. Artikel 830 B.W. maakt dus inbreuk op het principe van artikel 1654 B.W.

De rouwkoop, die de ontbinding onderstelt, zal, zelfs in de gevallen waarin hij wettelijk is voorzien (25) niet mogelijk zijn tegen de colicitant, in zoverre deze zich op de inbreng der schulden mag beroepen. Een verkoopvoorwaarde, die de rouwkoop voorziet, zal uitdrukkelijk de aankopende deelgenoot moeten vermelden, of althans duidelijk bedoelen; anders geldt ze niet tegen de deelgenoot.

Onder voorbehoud van wat verder onder n° 24 zal worden gezegd is de oplossing dus dezelfde in de prijstheorie als in de oplegtheorie.

23. Er wordt wel eens beweerd, dat een beding van ontbinding en rouwkoop geen nut zou hebben dan ten aanzien van colicitanten, omdat het ten aanzien van derden uit de wet spruit (26). Daarbij wordt vooreerst over het hoofd gezien, dat een lastenkohier heel wat bepalingen bevat, die niet van wettelijke voorschriften afwijken en alleen ter inlichting worden medegedeeld. Maar daarenboven regelt het beding de uitoefening van het recht op ontbinding en rouwkoop gewoonlijk op een *bijzondere wijze* en heeft dus altijd zin, ook ten aanzien van derden. Voorts bestaat het recht van rouwkoop niet van rechtswege in de vrijwillige veiling (27), noch in deze waarin minderjarigen optreden (28). En elke licitatie door meerderjarigen, zelfs bij vonnis bevolen, is in principe vrijwillig (art. 953 Rv.). Ten slotte houdt zulk beding een *afstand van het recht op verrekening* in. En een afstand wordt nooit voorondersteld.

D. *Beslag en ontbinding tot beloop van wat aan toerekening ontsnapt.*

24. De deelgenoten dienen dus *in principe* de uitslag van de verdeling af te wachten om hun rechten te kunnen vervolgen. Dit betekent echter geenszins, dat zij aan willekeur vanwege de aankoper zijn overgeleverd. Op het principe volgt immers de uitzondering.

De regelen van de inbreng der schulden vinden inderdaad slechts toepassing tot beloop van de rechten van de schuldenaar in de boedel. Zoveel als elk van de andere deelgenoten vooraf uit de boedel nemen kan ontsnapt aan elke dwangmaatregel. Voor het saldo geldt echter het gemeen recht (29); voor het *saldo van de prijs* geldt dus artikel 1654 B.W.

Weliswaar blijft hier de moeilijkheid bestaan, dat de schuld (het saldo) niet effen is, zolang de verdeling niet is voltooid. Beslag onder derden blijft echter steeds mogelijk met presidiaal verlot (art. 558 Rv.); zelfs uitvoerend en onroerend beslag kan worden toegelaten indien de betwistingen niet ernstig of niet belangrijk zijn (30).

En daar de ontbinding mogelijk is, ook indien slechts een gedeelte van de koopprijs niet wordt betaald, zal de veiling op verzoek van de deelgenoten kunnen worden ontbonden en de bedongen rouwkoop (ook al wordt de colicitant daarbij niet uitdrukkelijk vermeld) kunnen worden doorgedreven, indien de aankopende deelgenoot niet betaalt wat hij na de verdeling *klaarblijkelijk* zal verschuldigd zijn.

Deze uitzondering laat de rechtbanken een grote soepelheid in de toepassing toe. Terwijl de aankoper, wiens rechten in de boedel de prijs overtreffen, of wiens rechten in de boedel van meet af niet vast staan, tegen elke tergende dwangmaatregel beveiligd blijft, kan degene, die van zijn positie als medeëigenaar misbruik maakt, onmiddellijk en vóór de verdeling, die hij wel zo lang mogelijk zal wensen uit te stellen, ter verantwoording worden geroepen.

Is de veiling de enige verdelingsverrichting (behoudens de verdeling van de prijs) dan is van eigenlijke inbreng van schulden geen spraak en kan, op grond van de prijstheorie, de aankopende deelgenoot op dezelfde voet als de derden worden behandeld.

II. Na de verdeling.

25. Eens de inbreng en de verdeling voltooid, is er geen enkele reden meer om de gewone verhaals- en uitvoeringsmiddelen nog langer te bevroren. Op dat ogenblik immers bestaat geen onverdeelde meer noch deelgenoten. Alle rechten staan vast. Overtrof de schuld van de aankoper zijn rechten in de boedel, dan wordt de schuldvordering van het prijssaldo het voorwerp van een verdeling, naast de andere activa, als er zijn. Deze schuldvordering ondergaat daardoor geen novatie en mag niet met een opleg worden verward. Ze wordt aan één of meer of zelfs alle deelgenoten toebedeeld pro parte, en *blijft de vordering van een prijssaldo*.

Het logisch gevolg hiervan is dat na de verdeling, door de nieuwe titularis(sen) van de vordering, de ontbinding van de licitatie kan worden geëist op grond van artikel 1654 B.W. en de bedongen rouwkoop kan worden vervolgd, zelfs al is hij in de verkoopsvoorwaarden tegen de ingebreke blijvende *colicitant* niet uitdrukkelijk voorzien.

Het voorrecht van de deelgenoten blijkt hier uiteindelijk niet meer te onderscheiden van dat van de verkoper. De nieuwe titularis allen kan van het prijssaldo handlichting verlenen zonder tussenkomst van de andere deelgenoten, althans indien de inschrijving, na de inbreng, reeds ten belope van het verrekend bedrag is geschrapt.

26. Het is wellicht niet overbodig nogmaals te beklemtonen, dat de aanwijzende werking van de veiling ten aanzien van de goederen door al het voorafgaande niet wordt aangetast. Het voorrecht van de deelgenoten tot waarborg van de wederzijdse vrijwaringsplicht moet dus gespecialiseerd worden zoals voorgeschreven door artikel 27, 4°, laatste lid Hypotheekwet. Deze vrijwaring is verschuldigd op grond van artikelen 884 en 885 B.W., niet van 1626 B.W. Ontbinding wegens benadeling van meer dan zeven twaalfden is *rechten* reeds uitgesloten, wanneer het een gerechtelijke verkoop betreft ⁽³¹⁾, en *in feite* zodra de verkoop openbaar en na de normale publiciteit geschiedt ⁽³²⁾; maar daarenboven kan in de veiling aan een deelgenoot slechts de benadeling van meer dan ¼ tot ontbinding aanleiding geven ⁽³³⁾, b.v. als andere boedelgoederen te hoog zouden zijn getaxeerd. Commandsverklaring blijft uitgesloten ⁽³⁴⁾.

De hypotheeken ten voordelen van derden op het

geliciteerde goed gevestigd vóór de veiling ondergaan het lot, dat hun door artikel 883 B.W. is beschoren. Op het ogenblik van de veiling heeft het goed immers definitief de boedel verlaten *door toebedeling*. De ontbinding die na de verdeling wordt gevorderd, zal verschillende gevolgen hebben naar gelang de prijs is toebedeeld aan één of meerdere deelgenoten.

27. Van de bovenstaande regelen betreffende de betaling van de veilingprijs door de aankopende deelgenoot kan in de verdeling of ook reeds in de verkoopsvoorwaarden worden afgeweken, doch slechts met toestemming van alle partijen, die daartoe bekwam dienen te zijn.

De openbare orde is niet in het gedrang. Maar zelfs indien de rechtbank de rouwkoop toelaat, kan deze, naar de bovenuiteengezette stelling niet het recht tot verrekening van de schulden aantasten. En de clause van het door de meest gerede partij voorgestelde lastenkohier, waarbij ontbinding en rouwkoop ook tegen de colicitant kunnen worden vervolgd, zal, op verzoek van welke deelgenoot ook, uit de verkoopsvoorwaarden moeten worden geschrapt in zover ze met deze verrekening strijdig is.

Besluit.

28. Zijn de conclusies, die hierboven aan het gecommenteerde arrest werden verbonden, gegrond, dan blijkt de prijstheorie alle rechten van de deelgenoten over en weer te eerbiedigen en te beveiligen. Het geheel van de regeling kan dan als volgt worden samengevat:

1° Wordt bij licitatie het geveilde goed aan een deelgenoot toegewezen, dan is deze de *prijs aan de boedel* verschuldigd.

2° *Rente* is dan verschuldigd op het *gehele bedrag*, zonder dat zulks ten aanzien van de *colicitant* uitdrukkelijk in de verkoopsvoorwaarden is bepaald. Deze is immers, *uit dat oogpunt* een aankoper.

Betaling van wat als opleg zal verschuldigd zijn, verhindert niet het lopen van rente op het saldo van de prijs en verleent geen recht op niet inschrijving van het voorrecht.

3° De vordering tot *ontbinding* wegens niet betalen van de prijs staat voor de colicitant niet open, in zoverre deze strijdig is met de verrekening van de schulden (i.c. van de prijs). De bedongen ontbinding geldt slechts ten aanzien van de colicitant, indien zulks uitdrukkelijk is bepaald. Dit beding impliceert afstand van het recht op verrekening.

4° De *rouwkoop*, in zover hij door de *wet* is voorzien ten aanzien van de aankoper, geldt niet ten aanzien van de aankopende deelgenoot, in zover zulks strijdig is met het recht op verrekening. Het *beding* van rouwkoop moet uitdrukkelijk de colicitant bedoelelen, wil het tegen deze kunnen worden uitgevoerd.

5° De ontbinding kan op grond van artikel 1654 B.W. en de rouwkoop op grond van het gewoon beding van de verkoopsvoorwaarden of van het wettelijk voorschrift wél worden vervolgd na de verdeling, door de deelgenoot aan wie het prijssaldo is toegewezen, en vóór de verdeling, indien de te betalen opleg effen is. Eveneens indien de veiling, behoudens de verdeling van de prijs, de enige verdelingsverrichting uitmaakt.

6° De gewone verhaals- en uitvoeringsmiddelen tot betaling van de prijs blijven, behoudens wat onder n° 24 is gezegd, bevroren tot na de verdeling.

7° Ten aanzien van de goederen blijft de veiling aan een deelgenoot met een verdeling gelijkgesteld.

29. Het verdient aanbeveling, bij het opmaken van verkoopvoorwaarden met deze conclusies rekening te houden. Of het billijk is, ten aanzien van deelgenoten, die zouden aankopen, het recht van ontbinding en rouwkoop te bedingen en aldus afbreuk te doen aan de schuldenverrekening, laten we ter beoordeling van de heren notarissen over. Een gebaar van tegemoetkoming tegenover deze liefhebber, die soms op economische gronden, soms om gevoelsredenen verplicht is «in te kopen», en overigens een betere prijs kan bieden dan derden, omdat de kosten voor hem geringer zijn en hij reeds voor een deel «eigenaar» is, kan men het bezwaarlijk noemen.

Robert SOETAERT,
Rechter in de Rechtbank
van eerste aanleg te Gent.

- (1) Pasieris, 1953. 1. 473; — V. T., 1954, 260.
- (2) Luik, 26 oktober 1937; Rev. prat. Nat., 1938, 232; — Brussel, 18 oktober 1941, T. Nat. 1942, 20.
- (3) J. Van de Vorst, Rev. prat. Nat., 1938, 707; De Page, IX, nr 1411, blz. 1043, voetnoot 3; R. Piret en Piron in Rev. crit. jur. b., 1949, 278.
- (4) J. Van de Velde-Winant, Commentaar op het arrest, J. T. 1954, 261.
- (5) Idem, l. c. Men vergelijkte met de formulering bij Genin, Hypothèque et privilèges immobiliers (R.P.D.B.) nr 1052. De door hem geciteerde Franse arresten zijn echter geen gelukkig gekozen voorbeelden. Het eerste (Cass. fr. 5 december 1907) betreft een velling aan derden; het tweede (Cass. fr. 11 januari 1909) betreft een afstand van schuldvordering, en het derde (Cass. fr. 25 juli 1923) beslist, dat een onverdeelde aankoop door twee deelgenoten geen aanwijzende werking heeft.
- (6) Brussel 18 oktober 1941, zie boven, noot 2.
- (7) F. Levie, Le Rapport des Dettes, blz. 2 en volg.
- (8) De Page, IX, nr 1324.
- (9) Nuancerings door ons. De verrekening der schulden is niets anders dan een boekhoudkundige kneep, die juridische gelding heeft verworven.
- (10) Baudry-Lacantinerie et Wahl, Successions, III, nr 2981; — Beudant, Vbis, nr 277, 3e, noot; — Levie, o. c. blz. 90-91; — De Page, IX, nr 1323, blz. 987; — de rechtspraak voor en tegen wordt door Levie vermeld en ten dele ook in R.P.D.B. Tw Successions, nrs 2272 en 2273. Deze laatste

auteur neemt geen stelling. Uitdrukkelijke stellingname ontbreekt eveneens bij Savatier, Josserand, Planiol en Ripert III (uitg. 1951).

- (11) J. Van de Velde-Winant, l. c.
- (12) Over deze voorwaarden in de verschillende theorieën, zie R. Dekkers, «Over de grondslag van zakelijke plaatsvervulling», R.W. 1954-55, kol. 1329.
- (13) F. Levie, o. c., blz. 99.
- (14) Zie o. m. De Page, IX, nr 1307. Artikel 830 B.W. sluit toepassing van artikel 1220 B.W. uit.
- (15) J. Van de Velde-Winant, l. c.
- (16) F. Levie, o. c., blz. 116 en 122; — contra: De Page, IX, nr 1315. In Nederland laat art. 1132 B.W. uitdrukkelijk de gewone verhaalsmiddelen bestaan.
- (17) De tekst is niet nauwkeurig, want de inbreng geschiedt in de boedel en is dus niet in de gewone betekenis aan de deelgenoten verschuldigd.
- (18) De Page, IX, nr 1313.
- (19) Ibid., nr 1315, tenzij daar onder «cohéritiers» verstaan wordt al de erigenamen, schuldenaar inbegrepen.
- (20) F. Levie, o. c., blz. 122. Op blz. 125 citeert deze auteur een treffend voorbeeld van de gevolgen daarvan (in voetnoot).
- (21) Ibid., blz. 2: o. m. in Duitsland.
- (22) Ibid., blz. 123; zie ook verder noot 24.
- (23) De Page, IX, nrs 1306 en 1315.
- (24) Artikel 1654 B.W. stelt duidelijk een alternatief: «Indien de koper de prijs niet betaalt, kan de verkoper de ontbinding eisen». Daarentegen luidt artikel 830 B.W.: «Indien de inbreng niet in natura geschiedt, nemen de medeerigenamen ... vooraf. Voor wie van tekstargumenten houdt is dit verschil voldoende om een keuze voor de medeerigenamen uit te sluiten.
- (25) d. i. bij onroerend beslag (art. 73 W. 15 augustus 1854), zuivering (art. 101, tweede lid van dezelfde noot, en gedwongen licitatie door meerderjarigen (art. 965 Rv.); zie J. Van de Vorst, Rev. prat. Not., 1938, 708.
- (26) Laurent, X, nr 421; — Kluysskens, Erfenissen, nr 339, 4e, c, terecht met een zeker voorbehoud door Dekkers gennoteerd (De Page, IX, nr 1411, blz. 1043, noot 4).
- (27) Zie noot 25.
- (28) Wet 12 juni 1816, die naar de gebruiken verwijst.
- (29) F. Levie, o. c., blz. 117. Levie neemt echter ten onrechte aan, dat het aandeel van de koper in elk geval onzeker is.
- (30) Van Bauwel, Procesrecht, V, blz. 25.
- (31) Zie hierover en vooral over de verkoop bij dadelijke uitwinning: J. de Gavre, in Rev. prat. Not., 1955, 166.
- (32) J. Van de Vorst, Rev. prat. Not., 1938, 610.
- (33) De Page, IX, nr 1411, blz. 1043, e.
- (34) Ze betreft immers de goederen, niet alleen de betaling van de prijs. Zelfs de rechtbank kan de causule niet opleggen, omdat ze tegenstrijdig is met het wezen van de verdeling (vgl. in de oplegtheorie, De Page, IX, nr 1031, noot 9, blz. 752).

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 september 1955.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheren-Verslaggever: M. Bayot.

Procureur-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat: M. Struye.

Handelshuur. — Recht op hernieuwing. — Dit recht komt aan de huurder slechts toe, indien hij eigenaar of huurder is van de in het onroerend goed gedreven handelszaak.

Luidens artikel 13 van de wet op de Handelshuur-overeenkomsten heeft de huurder bij voorkeur boven alle anderen het recht de hernieuwing van zijn huurovereenkomst te verkrijgen «om dezelfde handel voort te zetten»; volgens artikel 16/1° kan de verhuurder zich tegen de hernieuwing van de huurovereenkomst verzetten, indien hij het onroerend goed of het gedeelte van het onroerend goed, waarin «de uittredende huurder zijn bedrijvigheid uitoefent» wil wederopbouwen.

In geval van ontzegging van het recht op hernieuwing, gegrond op een hoger aanbod, door een derde gedaen, bepaalt artikel 25/4° en 5° de verschuldigde uitwinningsvergoeding op een verschil-

lend bedrag, naar gelang die derde in het goed een andere handel drijft «dan die welke de vroegere huurder dreef» of er een handel van dezelfde aard drijft.

Uit de samenhang van die bepalingen blijkt dat een huurder slechts recht heeft op de bij de wet van 30 april 1951 geregelde hernieuwing van de huurovereenkomst, indien hij eigenaar is van de in het onroerend goed geëxploiteerde handelszaak of wanneer hij die handelszaak in huur heeft gekregen.

N.V. Brouwerijen De Populieren t/ Dienst van het sequester.

Gelet op het bestreden vonnis, op 17 november 1952 in hoger beroep gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het eerste middel, schending van artikelen 1, 2, 13, 14 van de wet van 30 April 1951 op de handels-huurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na in feite vastgesteld te hebben dat het onroerend goed welk eiseres in huur ontvangen had een handelshuis was, waarin een handelszaak uitgbaat werd,

beslist heeft dat eiseres de bescherming van bovenvermelde wet niet geniet, om reden dat zij niet bewijst noch beweert eigenares te zijn van het handelsfonds,

wanneer de wet van toepassing is op de handels-huurovereenkomsten betreffende onroerende goederen, zonder onderscheid tussen de gevallen waarin de huurder eigenaar of geen eigenaar is van het handelsfonds:

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat de oorspronkelijke eis strekte tot de hernieuwing, op grond van artikelen 13 tot 22 van de afdeling van het Burgerlijk Wetboek houdende de regelen eigen aan de handelshuurovereenkomsten, van een aan aanlegster toegestane huurovereenkomst betreffende een onroerend goed waarin een handelsfonds is geëxploiteerd waarvan aanlegster noch eigenares noch huurster is;

Overwegende dat, luidens artikel 13 van gezegde afdeling, de huurder, bij voorkeur boven alle andere personen, recht heeft de hernieuwing van zijn huurovereenkomst te verkrijgen «om dezelfde handel voort te zetten»; dat volgens artikel 16, 1, 3°, de verhuurder zich tegen de hernieuwing van de huurovereenkomst kan verzetten, indien hij het onroerend goed of het gedeelte van het onroerend goed waarin de «uittrekkende huurder zijn bedrijvigheid uitoefent» wil weder opbouwen;

Dat artikel 25, 4° en 5°, in geval van ontzegging van het recht op hernieuwing gegrond op een door een derde hoger gedaan aanbod, de verschuldigde uitwinningsvergoeding op een verschillend bedrag bepaalt, naargelang die derde in het goed een andere handel drijft «dan die welke de vroegere huurder er dreef» of er een handel van dezelfde aard drijft;

Dat uit de samenhang van die bepalingen blijkt dat een huurder slechts recht heeft op hernieuwing van de huurovereenkomst, door de wet van 30 April 1951 geregeld, indien hij eigenaar is van het in het onroerend goed geëxploiteerd handelsfonds of wanneer hij dit handelsfonds in huur heeft gekregen;

Overwegende dienvolgens dat, door te beslissen dat aanlegster, die noch bewijst noch zelfs beweert eigenares of huurster van het handelsfonds te zijn van de bescherming der voormelde afdeling van het Burgerlijk Wetboek niet kan genieten en geen recht had op de bij artikelen 13 en volgende voorziene hernieuwing van huurovereenkomst, het bestreden vonnis geen enkele der in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, schending van artikelen 2, 3° van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds, 97 van de Grondwet, van artikelen 1134, 1320 van het Burgerlijk Wetboek en van de bewijskracht van de akte van 23 december 1948, waarbij partijen zich akkoord verklaren over de hernieuwing van een vroegere huurovereenkomst,

doordat het bestreden vonnis na vastgesteld te hebben dat eiseres het kwestieus onroerend goed in huur had ontvangen op 25 augustus 1939 bij een huurovereenkomst die niet door verweerder toegestaan werd, en dat deze overeenkomst hernieuwd werd op 23 december 1948 onder voorbehoud van de wettelijke verlenging tussen eiseres en verweerder, deze laatste handelende als voorlopige bewindvoerder over andermans goederen,

beslist heeft dat deze huurhernieuwing een nieuwe overeenkomst uitmaakte door verweerder toegestaan en bijgevolg, overeenkomstig artikel 2, 3°, buiten de toepassing viel van de wet van 30 april 1951,

wanneer artikel 2, 3° van de wet slechts de huurovereenkomsten bedoeld heeft die voor het eerst door een voorlopige bewindvoerder besloten werden doch niet deze die door deze voorlopige bewindvoerder verlengd

worden «onder voorbehoud van de wettelijke verlenging»;

wanneer in alle geval de «akte» van 23 december 1948 de rechten van eiseres nopens de wettelijke verlenging uitdrukkelijk voorbehouden had en eiseres bij gevolg haar recht niet verloren heeft zich te beroepen op de oorspronkelijke — wettelijk verlengde — overeenkomst van 25 augustus 1939, die onder de bescherming viel van de wet;

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist, dat de litigieuze overeenkomst niet onder de bescherming van de wet van 30 april 1951 valt omdat aanlegster noch eigenares noch huurster is van het in het onroerend goed geëxploiteerd handelsfonds; dat het bovendien vaststelt «dat in ieder geval de weigering tot huurhernieuwing gesteund op artikel 2, 3° van de wet gegrond is»;

Overwegende dat daar het dispositief van het bestreden vonnis gerechtvaardigd blijft door het eerste motief, de door het middel gericht kritieken tegen de tweede beweegreden, door de rechter overbodig ingeroepen, van belang zijn ontbloomd;

Dat het middel dus niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en de voorziening betekend geweest zijnde vóór 15 september 1953, tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerder.

NOOT: Hetzelfde is reeds door het Hof van Verbreking uitgemaakt bij arresten van 20 mei 1954, R.W. 1954-1955, 699 en van 4 februari 1955, R.W. 1955-1956, 77.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 19 september 1955

Voorzitter: Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever: M. De Bersaques.

Advocaat-Generaal: M. Depelchin.

Schending van de rechten der verdediging. — Na de sluiting van de debatten aan de Voorzitter van het Hof van Beroep gezonden en niet aan de tegenpartij medegedeelde bescheiden.

De raadsman van een van partijen heeft bij brief aan de voorzitter van de kamer van het Hof van Beroep, voor dewelke de zaak aanhangig was, bescheiden gezonden na sluiting van de debatten. Deze brief en bescheiden zijn bij de bundel gevoegd. Uit het bestreden arrest blijkt niet dat het Hof van Beroep deze bescheiden als vreemd aan het geding zou hebben beschouwd.

Het Hof heeft de heropening van de debatten niet bevolen en het staat niet vast dat voormelde bescheiden aan de tegenpartij zouden zijn medegedeeld.

De rechten van de verdediging zijn derhalve geschonden.

Van Hoo en cs. t/ Vanderstichtel en cs.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen door het Hof van Beroep te Gent, op 16 februari 1955;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering:

Overwegende dat aanleggers tot de kosten van de publieke vordering niet werden veroordeeld zodat hun voorziening, bij gemis aan voorwerp, niet ontvankelijk is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vorderingen :

Over het eerste middel : schending van artikelen 190, 210, 211 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken; 144 van de wet dd. 18 juni 1869 betreffende de rechterlijke inrichting; 97 van de Grondwet; 1101, 1108, 1134, 1382, 1383 van het burgerlijk wetboek; 3 en 4 van de wet dd. 17 april 1878;

doordat het bestreden arrest de eis van aanleggers verworpen heeft, door hervorming van het vonnis a quo, zonder uit de debatten een nota en bijgevoegde stukken te verwijderen die na de sluiting van de debatten aan het Hof door de verweerders medegedeeld werden,

dan wanneer uit geen stuk of element van de rechtspleging blijkt dat gezegde nota en stukken aan eisers medegedeeld werden en in alle geval de voorgelegde stukken (door derden gedane betekeningen) aan eisers nooit medegedeeld werden voor wie zij « res inter alios acta » uitmaakten :

Overwegende dat uit de stukken van de procedure blijkt dat de raadsman van de S.V. Manumoderne, hier verweerster, bij brief van 1 december 1954, aan de voorzitter van de kamer van het Hof van beroep, voor welke de zaak aanhangig werd gemaakt, bescheiden heeft gezonden, dan wanneer de debatten op 23 november 1954 gesloten waren geweest, de uitspraak zijnde vastgesteld op 21 december 1954;

Overwegende dat deze brief en bescheiden bij de bundel werden gevoegd;

Overwegende dat uit het bestreden arrest niet blijkt dat het Hof van beroep deze bescheiden als vreemd aan het geding zou hebben beschouwd;

dat gezegd Hof de heropening der debatten niet heeft bevolen en dat het niet vaststaat dat voormelde bescheiden aan eisers zouden medegedeeld geweest zijn;

Overwegende dat de rechten der verdediging derhalve geschonden werden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, in zover het uitspraak gedaan heeft over de vorderingen van aanleggers tegen verweerders;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten, behalve deze van de betekenis der voorziening aan de Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, die ten laste van aanleggers zullen blijven;

Verwijst de alzo beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 20 maart 1956.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : M.M. Michielssens en Rey.

Advocaat-Generaal : M. Smets.

Advocaten : Mrs Van Nieuwerburgh en De Wolf.

1. **Daad van Koophandel. — Volstreckte bevoegdheid van de rechtbank van koophandel. — Aanneming van werk tot verandering van een winkelhuis. — Verbintenis van koophandel.**
2. **Aanneming van werk. — Aanvaarding van het werk door het betrekken van het veranderde onroerend goed zonder voorbehoud. — Beperkte strekking van art. 1793 B.W.**

1. *Zowel uit het plan als uit het voorgelegde lastenkohier blijkt dat de werken uitsluitend bestonden in het veranderen en vergroten van de winkel en van het uitstalraam, die reeds vroeger bestonden in het door de aanbesteder bewoonde winkelhuis.*

De door de aanbesteder aangegane verbintenis, die hij op zich nam ten behoeve van zijn handel, moet geacht worden een daad van koophandel te zijn bij toepassing van het algemene principe, gehuldigd bij artikel 2, laatste lid, van de wet van 15 december 1872.

De rechtbank van koophandel is derhalve bevoegd kennis te nemen van een vordering van de aannemer tot betaling van het saldo van de aannemingssom.

2. *Het zonder voorbehoud betrekken van het in geschil zijnde onroerend goed geldt als aanvaarding. Het meer dan twee maanden na het betrekken van het goed en het verzenden van de factuur opgeworpen bezwaar moet als te laat gedaan worden beschouwd.*

Artikel 1793 B.W. wijkt af van het gemene recht en is derhalve van strikte toepassing; dit voorschrift mag niet worden uitgebreid tot andere aannemingen, waarvan het voorwerp is het aanbrengen van veranderingen of verbeteringen aan een bestaande bouw.

Michielssen t/ Persoone.

Gezien in behoorlijke vorm voorgelegde procedurestukken, namelijk de expeditie van het vonnis bij verstek gewezen door de rechtbank van koophandel te Antwerpen op 24 maart 1954 en de expeditie van het vonnis van dezelfde rechtbank d.d. 4 juni 1954, waartegen beroep en de akte van beroep tegen bedoeld vonnis;

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat de eis, door appellant ingeleid, ertoe strekte betaling te bekomen van de som van 45.851 frank, zijnde het saldo van de prijs voor veranderingswerken, uitgevoerd aan het winkelhuis van geïntimeerde.

Over de bevoegdheid :

Overwegende dat bij vonnis van 4 juni 1954, gevelde op verzet tegen het vonnis bij verstek gewezen op 24 maart 1954, hetwelk de eis had ingewilligd, de eerste rechter zich onbevoegd verklaard heeft «ratione materiae» op de beschouwing dat de betwisting betrekking had op een onroerende verbintenis waarop artikel 2 der wet van 15 december 1872 niet toepasselijk zou zijn;

Overwegende dat zowel uit het plan als uit het voorgelegd lastenkohier blijkt, dat de werken uitsluitend bestonden in het veranderen en vergroten van de

winkel en van de uitstalling die reeds vroeger bestonden in het winkelhuis door geïntimeerde bewoond;

dat de verbintenis die geïntimeerde aanging en die voor zijn handel moest gunstig zijn, moet geacht worden een daad van koophandel te zijn bij toepassing van het algemeen principe gehuldigd bij artikel 2, laatste lid, der wet van 15 december 1872 (zie Verbreking, 18 december 1952, Pas. 1953, I, 268, met de nota's);

dat de rechtbank van koophandel bevoegd was om kennis te nemen van het geschil;

Overwegende dat het thans aan het Hof behoort het vonnis waartegen beroep, te niet te doen en de zaak tot zich te trekken om ten gronde te beslissen.

Ten gronde :

Overwegende dat uit de ter zake voorgebrachte elementen blijkt : dat de werken tussen 20 december 1953 (betaling van 40.000 frank als voorschot op de aannemingsprijs) en ten hoogste 15 januari 1954 (verzending van de definitieve factuur) voltooid werden; dat de afkorting van 40.000 frank zonder enig protest of voorbehoud op 20 december 1953 betaald werd; dat er geen spoor is van enig protest noch vóór 15 januari 1954, noch tussen 15 januari 1954, datum der definitieve factuur, en 29 maart 1954, het is te zeggen vijf dagen na het vonnis bij verstek d.d. 24 maart 1954; dat reeds op 15 december 1953, appellant het kwestieus goed betrof en dat hij zonder enig protest of voorbehoud zijn winkel opende en er zijn handel dreef;

Overwegende dat de voorbehoudloze betrekking van een eigendom als aanvaarding geldt (zie Delvaux : *Traité juridique des Bâtimeurs*, tome II, n° 394; Hof van Beroep Brussel, 25 oktober 1932, Res et Juria immobilia, 1933, n° 271); dat het bezwaar meer dan twee maanden na deze betrekking en de verzending van de factuur geopperd, als laattijdig voorkomt;

Overwegende, wat de extra werken betreft, dat te vergeefs appellant artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek inroept; dat gezegd artikel van het gemeen recht afwijkt en derhalve van strenge toepassing is; dat het niet toegelaten is dit voorschrift uit te breiden tot andere aannemingen waarvan het voorwerp is veranderingen of verbeteringen aan een bestaande bouw aan te brengen (Hof van Beroep Gent, 9 juli 1949, Pas. 1950, II, 42; Verbreking, 4 oktober 1951, Pas. 1952, I, 43, met de nota's).

Om deze redenen,

Het Hof :

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Gehoord in openbare zitting de heer Smets, substituit Procureur-Generaal, in zijn eensluidend advies wat de bevoegdheid betreft;

Ontvangt het beroep;

Doet het bestreden vonnis te niet behalve in zover het het verzet ontvangen heeft en, de zaak tot zich trekkende, verklaart ongegrond het verzet tegen het vonnis d.d. 24 maart 1954 bij verstek verleend;

Zegt dat dit vonnis zijn geheel en volkomen uitwissel zal hebben.

NOOT :

I. Bevoegdheid van de rechtbank van koophandel :

Het vonnis van 4 juni 1954, verleend door de rechtbank van koophandel te Antwerpen, waartegen beroep, nam de verouderde thesis aan ingevolge dewelke de verbintenissen, die hun oorzaak vinden in onroerende

rechten, van burgerlijke aard zijn en dat bijgevolg de rechtbank van koophandel onbevoegd is om daarover te kennen.

Het arrest van 20 maart 1956 oordeelt dat het vermoeden, gesteld door artikel 2 in fine van de wet van 15 december 1872 en ingevolge hetwelke om het even welke verbintenis aangegaan door een handelaar geacht wordt een daad van koophandel te zijn, tenzij het tegendeel bewezen wordt, geen uitzondering lijdt wanneer het gaat om werken uitgevoerd aan een onroerend goed. Een arrest van het Hof van Cassatie van 18 december 1952 (Pas. 1952, I, 268) had trouwens dit beginsel reeds vastgelegd en hierbij een einde gesteld aan de weifelende tendenz in de rechtspraak. Een vroeger arrest van het Hof van Beroep van Brussel, 6e kamer, van 7 juli 1951 had reeds een zelfde stelling aangenomen. Zeer onlangs verscheen trouwens in het Rechtskundig Weekblad een zeer merkwaardige studie van Prof. Fredericq met als titel : « Het Hof van Verbreking en de verrichtingen van de handelaars met betrekking tot onroerende goederen » (Rechtskundig Weekblad 11 Maart 1956, 19e jaargang, n° 26).

II. Betreffende de aanvaarding van de werken :

De voorbehoudloze betrekking van het eigendom na de uitvoering van de werken, geldt als aanvaarding van deze werken en elk reklaam dat nadien geopperd wordt dient als laattijdig verworpen te worden. Dit vaststaande beginsel wordt door een eensgezinde rechtspraak bekrachtigd (zie Delvaux, met uitgebreide referenties).

III. Het toepassingsgebied van artikel 1792 B. W. :

Het arrest zegt zeer terecht dat gezegd artikel van het gemeen recht afwijkt en derhalve van zeer strikte toepassing is; dat het bijgevolg niet kan uitgebreid worden tot andere soorten aannemingen die niet uitdrukkelijk voorzien zijn bij gezegd artikel, nl. forfait absolu met betrekking tot de oprichting van een nieuwbouw. Een arrest van het Hof van Cassatie van 4 oktober 1951 (verschenen in het Rechtskundig Weekblad 1951-1952, kol. 503; Pas. 1952, I, 93) had reeds bevestigd dat dit artikel in geen geval toepassing kon vinden wanneer het ging om veranderingswerken of verbeteringen aan een bestaand gebouw.

W. v. N.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 28 februari 1956.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Noest en Van Hove.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Vandemoortel, loco Mr E. Ronse, Hubené en D'hanens.

1. Aanleg en vatbaarheid voor beroep. — Schadeloosstelling uit onrechtmatige daad. — Globaal bedrag gevorderd door verschillende personen. — Plicht van de rechter in beroep na te gaan voor wie de verschillende gevorderde bedragen zouden bestemd zijn, ten einde de vatbaarheid voor beroep te bepalen.
2. Aanleg en vatbaarheid voor beroep. — Vorderingen spruitend uit dezelfde oorzaak. — Begrip oorzaak in art. 25 der bevoegdheidswet.
3. Aanleg en vatbaarheid voor beroep. — Wedereis. — Begrip oorzaak in art. 23, eerste lid, en 37, § 1, derde lid, de bevoegdheidswet.

1. Wanneer door verscheidene personen, of door een zelfde persoon in verscheidene hoedanigheden een globaal bedrag gevorderd wordt wegens schadeloosstelling uit onrechtmatige daad, zonder dat gepreciseerd wordt welke som aan elk der personen of in elk der hoedanigheden moet toegekend worden, dan heeft de rechter in beroep de verplichting zelf na te gaan voor wie de verschillende gevorderde bedragen blijkbaar bestemd zijn, ten einde de vatbaarheid voor beroep te bepalen. Wanneer blijkt dat een of meer dezer sommen het bedrag van de laatste aanleg overschrijden, is het beroep ontvankelijk.
2. De schadeloosstelling, ingevolge overlijden van een echtgenoot en vader, en bestaande in de kosten van depannage, begrafenis, vervoer, en verlies van inkomen, moeten globaal berekend worden om de waarde van het geding en dienvolgens de vatbaarheid voor beroep te bepalen. Deze sommen komen immers toe, niet aan elk der rechtsopvolgers afzonderlijk, doch wel en uitsluitend aan de massa. Derhalve steunen zij op éénzelfde oorzaak, en moeten samengeteld worden.
3. In geval van verkeersongeval steunen de eisen tot schadeloosstelling, respectievelijk als hoofdeis en wedereis door de onderscheidene betrokkenen bij het ongeval ingesteld, op dezelfde oorzaak. Zij dienen derhalve samengeteld te worden voor het bepalen van de aanleg.

Boghmans, Van Biesen M., Van Biesen I, Van Biesen Fr.
t/ Marissen en Holbrecht.

Gezien de stukken o.m. de grosse van het bestreden vonnis gewezen op 28 april 1954 door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde;

Overwegende dat het hoofdzakelijk en het incidenteel hoger beroep tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Nopens de ontvankelijkheid van de beroepen :

Overwegende dat, naar luid van art. 25 der wet over de bevoegdheid, wanneer, zoals in casu, meerdere eisers gezamenlijk optreden, het globaal bedrag hunner vordering in aanmerking komt voor het bepalen van de aanleg, indien hun respectieve aanspraken op éénzelfde oorzaak steunen; dat op het stuk van quasi-delicten, de oorzaak in de schade bestaat, welke aan iemand door een onrechtmatige daad toegebracht werd;

Overwegende dat de appellanten zich ertoe beperkt hebben in eerste aanleg een totale schadeloosstelling te eisen van 1.946.615 fr., zonder nader te preciseren welke schadeposten door elk hunner gevorderd waren; dat het Hof dus, ten einde de ontvankelijkheid van hun beroep te kunnen onderzoeken, het recht en zelfs de plicht heeft de eis te ontleden, en n.l. na te gaan aan wie de verscheidene vergoedingen in werkelijkheid zouden toekomen;

Overwegende dat in dit verband de gevraagde som dient onderverdeeld als volgt :

Overwegende ten eerste dat het slachtoffer, dat nog enkele minuten heeft overleefd, in eigen naam twee van de bedoelde vergoedingen had kunnen vragen :

a) de schade aan zijn auto	42.500 F.
b) het fysisch en zedelijk leed door hem ondergaan	15.000 F.

hetzij in het geheel 57.500 F.

Overwegende dat beide voornoemde bedragen, welke aanvankelijk aan één enkel persoon tegoedkwamen, we-

gens deze eenheid van oorzaak moeten samengeteld worden (Brussel 25 november 1911 : Belg. Jud. 1912, 902);

Overwegende voorts dat, ingevolge het overlijden van hun echtgenoot en vader, de appellanten ertoe gerechtigd zijn in onverdeeldheid de hierna volgende schadeposten te vorderen;

a) depannage van de wagen	720 F.
b) begrafenis en rouwklederen	23.478 F.
c) vervoer naar dodenhuis	100 F.
d) verlies van inkomen	1.689.817 F.

Totaal : 1.714.115 F.

Overwegende dat dergelijke schade niet afzonderlijk aan ieder van de rechtsopvolgers van Arthur Van Biesen, doch wél en uitsluitend aan de massa berokkend werd en mitsdien ook op één enkele oorzaak is gegrond; dat immers, ofschoon de daaruit spruitende vergoedingen na uitkering onder hen naar gelang van hun gerechtigden zullen moeten verdeeld worden, zij niettemin een geheel vormen, dat ten aanzien van de aanleg niet te splitsen valt (Cass. 9 juni 1876 : Pas. 1876, 1, 227);

Overwegende ten slotte dat de appellanten persoonlijk wegens het afsterven van het slachtoffer, een morele schade hebben geleden, welke door hen geraamd werd :

a) voor de weduwe op	100.000 F.
b) voor de dochter op	35.000 F.
c) voor elk van de twee zonen op	20.000 F.

Overwegende dat, waar het hier gaat om een schade, die rechtstreeks en apart aan de onderscheidene appellanten veroorzaakt werd, het bedrag ervan telkens op zich zelf dient beoordeeld;

Overwegende dat, behalve wat betreft de twee laatst vermelde vergoedingen, d.i. de 20.000 F. die door iedere zoon gevraagd worden, de aldus gegroepeerde onderdelen van de hoofdeis steeds het beloop van de tweede aanleg bereiken;

Overwegende anderzijds dat de geïntimeerde Holbrecht bij tegeneis lastens al de appellanten, als rechtsopvolgers van Arthur Van Biesen, een globale vergoeding van 16.968 F. gevorderd heeft; dat de diverse bestanddelen van de bewuste schade voortvloeien uit het verkeersongeval, dat aan de hoofdeis ten grondslag ligt; Overwegende derhalve dat, krachtens art. 23, al. 1 en 37, par. 1, al. 3 van hogeraangehaalde wet, dat bedrag mag worden gecumuleerd met dit van het onderdeel van de hoofdeis, dat de appellanten gezamenlijk, als zijnde in de rechten van Arthur Van Biesen, ingesteld hebben; dat de tegeneis dus insgelijks het peil van de laatste aanleg te boven gaat;

Overwegende dat uit al het voorgaande volgt dat, met uitzondering van die waarbij aan François en Isidor Van Biesen een schadeloosstelling van 7.500 F. toegekend werd, de overige beschikkingen van het vonnis a quo wél vatbaar zijn voor hoger beroep;

Nopens de aansprakelijkheid van de aanrijding :

Overwegende dat, volgens de heer Goetghebuer, die door het Parket als deskundige werd aangesteld, Arthur Van Biesen op het ogenblik van het ongeval met zijn grote lichten reed en een nogal hoge snelheid ontwikkelde; dat hij zich letterlijk verpletterd heeft tegen de stilstaande camion, onder de uitstekende lading ervan; dat de stand van zijn voorwielen erop wijst dat hij slechts op het allerlaatste ogenblik een ontwijkingsmanoeuvre had aangevangen;

Overwegende dat de camion behoorlijk geparkeerd was op de uiterste rechterkant van de rijweg; dat hij in de schijn zo van de openbare verlichting als van een

neonreclamebord bemerkbaar was; dat hij bovendien voorzien was van een rood achterlicht;

Overwegende dat de getuigen Verbeiren enerzijds en De Saedeleir en Mortier anderzijds, die aldaar enkele stonden vóór de aanrijding voorbijgereden waren, formeel verklaard hebben dat dit achterlicht, hoewel tamelijk flauw, nochtans op een genoegzame afstand zichtbaar was, derwijze dat beide autovoerders tijdig hebben kunnen remmen en links uitwijken en zodoende zonder moeite een botsing hebben ontkomen;

Overwegende nochtans dat de camion niet op reglementaire wijze verlicht was; dat hier vooral dient aangestipt dat de lading van achter 1,46 m. uitstak en derhalve ook met een rood licht had moeten voorzien worden, wat niet gedaan werd;

Overwegende dat, ofschoon de deskundige vastgesteld heeft dat het rood licht, dat op het koetswerk vastgemaakt was, van ver en zelfs van zeer ver kon worden gezien, het toch minder gemakkelijk kon opgemerkt worden omdat het in een zekere mate onder de uitstekende lading, waarvan de draagbalken slechts 14 cm. hoger stonden, verdoken was;

Overwegende bovendien dat, zoals de deskundige het zeer juist heeft onderlijnd, het ongeval plaats heeft gehad 60 m. voorbij de top van een helling, waaruit volgt dat de stilstaande camion niet onmiddellijk kon ontwaard worden, vermits de grote lichten bij het afdalen eerst naar omhoog schijnen en de lading nog langer het achterlicht overdekte;

Overwegende ten slotte dat de twee katogen, die aan weerskanten van de camion gevestigd zijn, de lichten van de aankomende wagens zeer moeilijk reflecteren zoals zij geplaatst zijn, vooral wanneer de lading overhangt;

Overwegende dat, die verscheidene gegevens noodzakelijk tot een verdeelde verantwoordelijkheid leiden; dat de Eerste Rechter terecht en om gegronde beweegredenen, die het Hof overneemt, deze in gelijke mate ten laste van beide autovoerders heeft gelegd;

Nopens de herstelling der schade :

Overwegende dat de partijen akkoord gaan omtrent de hiernavolgende schadeposten, zoals zij door de Eerste Rechter vastgesteld werden :

a) beschadiging van de auto	42.500 F.
b) depannage	720 F.
c) begrafenis en rouwkladeren	12.000 F.
d) zedelijk leed van de dochter	30.000 F.

Overwegende, wat betreft de winstderving, dat de Eerste Rechter oordeelkundig beslist heeft dat het geenszins vaststaat dat de zaak, die door het slachtoffer met behulp van zijn twee zonen uitgebaat was, volledig is te niet gegaan ingevolge het overlijden van Arthur Van Biesen; dat er nochtans mag worden aangenomen dat het plots heengaan van de leider een tijdelijke ontreddeering en mitsdien een vermindering van inkomsten heeft teweeggebracht;

Overwegende dat, bij ontstentenis van nadere inlichtingen, het bedrag van 120.000 F., dat deswege aan de appellanten toegekend werd, billijk voorkomt;

Overwegende dat de appellanten niet opkomen tegen de beschikking van de Eerste Rechter, waarbij als ongegrond afgewezen werd het onderdeel hunner vordering strekkende tot schadeloosstelling van het fysisch en zedelijk leed door hun rechtsvoorganger ondergaan;

Overwegende dat de som van 80.000 F., op dewelke het zedelijk leed van de weduwe door de Eerste Rechter bepaald werd, geenszins overdreven is;

B. Tegeneis van de geïntimeerde Holbrechts :

Overwegende dat geen grieven geopperd worden aangaande die diverse schadeposten zoals zij door de Eerste Rechter geroomd werden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer Advocaat-Generaal Matthys in zijn advies;

Alle andere conclusies van de hand wijzende,

Ontvangt het hoofdzakelijk en het incidenteel hoger beroep, behalve ten aanzien van de aanspraken van Isidoor en van François Van Biesen uit hoofde van het zedelijk leed door hen persoonlijk ondergaan, waarvoor aan ieder van hen een vergoeding van 7.500 F. door de Eerste Rechter toegewezen werd;

Verklaart beide beroepen voor het overige ongegrond;

Dientengevolge bevestigt in voornoemde mate het bestreden vonnis, met dien verstande dat de door de Eerste Rechter ten voordele van de appellanten in hoofdsom uitgesproken veroordeling als volgt dient geventileerd :

- a) voor Adeline Boghmans in eigen naam 80.000 F. 2 of 40.000 F.;
- b) voor Maria Van Biesen in eigen naam 30.000 F. : 2 of 15.000 F.;
- c) voor de vier appellanten te zamen, als rechtsopvolgers van Arthur Van Biesen, 42.000 F. + 720 F. + 12.000 F. + 120.000 F. = 175.220 F. : 2 of 87.610 F.;

Verwijst de appellanten in de helft en de geïntimeerden in de wederhelft der kosten van deze aanleg.

NOOT : 1. Het Hof komt hier, wat het eerste beslechte punt betreft, op zijn vroegere rechtspraak terug, welke, bij vordering van een globaal bedrag, en wanneer dit voor de verschillende eisers niet geventileerd werd, het beroep niet ontvankelijk verklaarde (zie Gent, 4 dec. 1950, R.W., 1950-51, kol. 837, met de uitvoerige noot in dat verband, getekend J.M.; — vgl. ook de referenties in die noot aangehaald o.m. Verbr., 2 nov. 1909, Pas. 1910, I, 25; in gemeld arrest van 1950 had het Hof, op conclusie van het openbaar ministerie, ambtshalve de niet-ontvankelijkheid van het beroep opgeworpen).

Het bovenstaande arrest — overigens op strijdig advies van het O. M. — kan o.i. niet zonder meer aanvaard worden, vooral waar het Hof ambtshalve de globale eis gaat ontleden. Deze opvatting lijkt ons in te gaan tegen de regel dat alleen de partijen het recht hebben, de eisen door hen ingesteld te schatten, en de rechter daartoe niet zelf bevoegd is (art. 33 bevoegdheidswet; Verbr., 6 oct. 1949, Pas., 1950, I, 63; R.W., 1949-50, kol. 711. En ter zake dient bovendien ook opgemerkt te worden, dat de vorderingen van de verschillende partijen tot schadeloosstelling strikt van elkander onderscheiden eisen zijn, met ieder een verschillende oorzaak (nl. de schade door elk der partijen of door dezelfde partijen in verschillende hoedanigheden ondergaan), en die dus, met het oog op de vatbaarheid voor beroep, afzonderlijk dienden geschat te worden. Het lijkt ons nu zonder belang, of deze schatting wettelijk zou zijn (art. 21 bevoegdheidswet : vordering van een som geld), dan wel of er een schatting door de partijen zou moeten geschieden : indien beide schattingswijzen ontbreken, is het vonnis in elk geval in laatste aanleg, en is geen beroep mogelijk. Dit is o.i. bij het bovenstaande arrest het geval. Er is

voor die onderscheidene vorderingen, die niet mogen samengesteld worden, géén wettelijke schatting, vermits in elk der vorderingen géén bepaald bedrag gevorderd wordt, en er is ook geen schatting door de partijen van elk van die vorderingen.

Het Hof van Verbreking is ter zake steeds zeer streng geweest: wanneer de elementen tot berekening van de eis niet als dusdanig aangegeven worden, is het vonnis in laatste aanleg, zelfs indien het bedrag van de eis overigens wel bepaalbaar zou zijn (o.m. Verbr., 27 oktober 1949, Pas. 1950, I, 112; R. W., 1949-1950, kol. 1150). Bovenstaand arrest blijkt hier- tegen in te gaan.

De lege ferenda ware het wellicht nuttig te bepalen dat ale eisen dienen samengeteld te worden, wanneer zij uit hetzelfde feit zijn ontstaan (vgl. art. 37, aldus gewijzigd door de wet van 15 maart 1932), doch in de huidige stand van zaken lijkt zulke oplossing niet verenigbaar met de artikelen 23 en 25 der bevoegdheidswet.

Het zal dan ook voorzichtigst zijn, in het exploit van rechtsingang of minuten in eerste besluiten steeds duidelijk de eisen van de verschillende partijen of van dezelfde partij in haar verschillende hoedanigheden te bepalen.

2. Wat het tweede punt betreft, is de kwestie, voor zover het gaat om de inkomstenschade, delicaat. Inderdaad, de gezamenlijke inkomstenschade die door de appellanten gevorderd werd (in de jongste rechtspraak en rechtspraak «gezinsschade» geheten: zie Jan Ronse, Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige daad, n° 322 en volgende), dient volgens de jongste rechtspraak niet meer tussen de aanspraak-gerechtigden verdeeld te worden, zelfs niet indien zij het vorderen (Gent, 14 juli 1951, in zake O. M. en Mahie t/ Berth, onuitg., met instemming aangehaald door Jan Ronse, o.c., n° 322; dit arrest werd bevestigd door Verbr., 14 januari 1952, Pas. 1952, I, 264, dat echter de kwestie niet oplost).

Derhalve zou men kunnen aanvaarden, dat ook ten aanzien van de aanleg (en bevoegdheid) geen verdeling meer nodig is, en het gezamenlijk gevorderde bedrag ook de aanleg bepaalt.

Ook hier lijkt het ons echter nog steeds voorzichter, hoewel de oplossing van bovenstaande arrest ten deze gemakkelijker kan beaamd worden, de eis ten aanzien van elk der partijen duidelijk te bepalen.

3. Omtrent de derde kwestie door bovenstaand arrest beslecht (wedereisen, en meer bepaald het begrip oorzaak in de zin van art. 37 bevoegdheidswet), bestaat er in de rechtspraak ernstige betwisting.

De vraag die zich hier normaal stelt is, of het begrip «oorzaak» of «titel» in de artikelen 23 en 25 der bevoegdheidswet hetzelfde is als het «feit dat aan de vordering ten grondslag ligt» in art. 37.

In een aantal gevallen werd betwist, dat deze begrippen niet dezelfde inhoud hebben, en dat nl. het oorzaakbegrip van art. 37 breder is, en namelijk betekent: het feit, de gebeurtenis in het algemeen waaruit zowel de hoofdvordering als de wedereis ontstaan zijn, — terwijl «dezelfde oorzaak» in de artikelen 23 en 25 (en dit wordt door de rechtsleer en rechtspraak algemeen aanvaard) de onmiddellijke rechtsgrond van de vordering bedoelt (De Page, III, n° 966, blz. 980-981; noot J. M. onder Gent, 4 december 1950, R. W. 1950-1951, kol. 837).

Deze kwestie is vooral van belang ter zake van vorderingen uit onrechtmatige daad. Ter zake van een aanrijding zouden in deze opvatting het gedrag van de wedereis en dat van de hoofdeis moeten samengevoegd worden, om de bevoegdheid en de aanleg te bepalen (het feit dat aan beide vorderingen ten

grondslag ligt, in de zin van art. 37, is het ongeval, de aanrijding), daar waar de onderscheidene vorderingen van verschillende slachtoffers van een aanrijding (of onrechtmatige daad in het algemeen), zelfs samen ingesteld, niet mogen samengeteld worden (cfr. trouwens in die zin bovenstaand arrest: «oorzaak» in de zin van de artikelen 23 en 25 is immers de persoonlijke schade, door elk van die slachtoffers ingevolge de aanrijding ondergaan).

Zie in deze zin, in verband met wedereisen gesteund op eenzelfde aanrijding als de hoofdeis: Brussel, 7 maart 1952, Jur. Comm. Brux., 1953, 246, met noot R. Deb. (dit arrest komt aldus tot dezelfde oplossing als het hierboven gepubliceerde); zie nog in dezelfde zin het advies van subst. proc.-gen. Matthijs voor Gent, 12 maart 1951, R. W. 1951-1952, kol. 264.

In andere uitspraken werd daarentegen aangenomen dat het «feit waaruit de vordering ontstaan is», wel degelijk hetzelfde is als de «oorzaak» in de artikelen 23 en 25. Derhalve zouden de bedragen van hoofdeis en wedereis in het hierboven bedoelde geval niet mogen samengeteld worden om de bevoegdheid en de aanleg te bepalen, daar zij een verschillende oorzaak hebben, nl. de schade respectievelijk door de eisers op hoofdvordering en de eiser op wedereis ondergaan ingevolge de onrechtmatige daad van de tegenpartij (aldus Hrb. Brussel, 30 november 1949, R.G.A.R., 1951, 4747; Jur. Comm. Brux., 1950, 65, met noot R. D.; Hrb. Brussel, 10 februari 1948 en 23 april 1948, Jur. Comm. Brux., 1950, 77, met noot R. D.).

Om praktische redenen verdient o.i. de eerste interpretatie van art. 37 de voorkeur; het begrip «feit waaruit de vordering ontstaan is» is breder dan het begrip «oorzaak» van de artt. 23 en 25. Derhalve mag het bedrag van de wedereis gevoegd worden bij dat van de hoofdeis om bevoegdheid en aanleg te bepalen: aldus wordt de herhaling van procedures, en de mogelijkheid van tegenstrijdige beslissingen vermeden. Dit strookt overigens met de geest van de wet van 15 maart 1932, waarbij art. 37 der bevoegdheidswet gewijzigd werd: de bedoeling was wel, de rechtspleging in het algemeen te bespoedigen, en ze minder ingewikkeld en minder duur te maken. En tenslotte lijkt deze interpretatie in het geheel niet in strijd te zijn met de tekst van art. 37 der bevoegdheidswet.

Met de oplossing, door bovenstaand arrest van 28 februari 1955 aanvaard, mag dus ingestemd worden.

Hierbij dient echter opgemerkt te worden, dat dit arrest betreffende dit punt zowel art. 23 als art. 37 der bevoegdheidswet inroept: dit schijnt er op te wijzen, dat het Hof zou van oordeel zijn, dat de begrippen «dezelfde oorzaak» en «feit waaruit de vorderingen ontstaan zijn», in de bedoelde artikelen wel degelijk dezelfde betekenis hebben, doch dat die «oorzaak» in casu precies dezelfde is, nl. het feit van de aanrijding.

Waar nu de uiteindelijke beslissing van het Hof wel kan bevredigen, dient echter o.i. ernstig voorbehoud gemaakt te worden ten aanzien van deze motivering: men kan bezwaarlijk beweren, dat «het feit van de aanrijding» als «oorzaak» zou kunnen beschouwd worden in de zin van de artikelen 23 en 25 der bevoegdheidswet; dit wordt overigens door het Hof zelf te recht verworpen ten aanzien van de vorderingen van de verschillende partijen of van dezelfde partijen in verschillende hoedanigheden. «Oorzaak» in de zin van die artikelen, is de schade door elk dier partijen ingevolge de onrechtmatige daad ondergaan (zie hierboven 1).

Wanneer men dus zou aanvaarden, dat het begrip «dezelfde oorzaak» van art. 23 ook geldt ten aanzien

van de wedereisen (art. 37), dan zou logischerwijze daaruit alleen maar kunnen besloten worden, dat de bedragen van hoofdeisen en wedereisen, ontstaan uit dezelfde onrechtmatige daad, niet zouden mogen samengevoegd worden om de bevoegdheid en de aanleg te bepalen. Het aanhalen van art. 23 in dit verband is dus verkeerd, en schept onnodige verwarring.

F. B.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 25 november 1955.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : Mrs Verougstraeten en De Vreese.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Arbitrage. — Uitvoerbaarverklaring van een door een buitenlandse alleensprekende scheidsrechter gewezen uitspraak. — Toepasselijkheid van de conventie van Genève van 26 september 1927.

Een partij, wier verzoekschrift om exequatur, ook van een vreemde scheidsrechterlijke beslissing, door een gemotiveerd bevelschrift van de Voorzitter der Rechtbank is afgewezen, kan hoger beroep instellen bij het Hof in de vorm van een verzoekschrift.

Wanneer een scheidsrechterlijk beding luidt dat « alle geschillen rijzende uit dit contract te beslechten zijn door arbitrage te Londen op de gebruikelijke wijze », hebben beide partijen noodzakelijk aanvaard dat deze arbitrage zou worden beheerst door de procedureregelen van de Engelse wet.

De Engelse wet is overigens ook toepasselijk krachtens artikel 2 van het Protocol van Genève van 24 september 1923.

De verplichting tot motivering der scheidsrechterlijke beslissingen bestaat in Engeland niet, terwijl artikel 97 van de Belgische Grondwet niet van toepassing is op in het buitenland gewezen scheidsrechterlijke uitspraken. De Conventie van Genève van 26 september 1927 stelt de erkenning en de uitvoering van de scheidsrechterlijke uitspraken, die daardoor worden beheerst, afhankelijk van een aantal voorwaarden, die op beperkende wijze in haar artikelen 1, 2 en 3 worden opgesomd en een maximum vereisten betekenen, tot dewelke het controlerecht van de Belgische rechter is beperkt, indien althans de Conventie wordt ingeroepen.

Betreffende de wijze van samenstelling van het scheidsgerecht bepaalt artikel 1, litt. C dat de scheidsrechterlijke uitspraak moet zijn gewezen door het scheidsgerecht, aangewezen in het compromis of in het scheidsrechterlijk beding, of dat samengesteld was overeenkomstig het tussen partijen getroffen accoord en de rechtsregelen, die van toepassing zijn op de scheidsrechterlijke procedure.

Wanneer volgens het Engels recht het scheidsrechterlijk beding twee scheidsrechters voorziet, waarvan één te benoemen door elke partij, en een van partijen in gebreke blijft haar scheidsrechter aan te wijzen, mag de andere partij na bepaalde termijnen en sommaties haar scheidsrechter gelasten op te treden als enig scheidsrechter, en zijn beslissing zal bindend zijn voor beide partijen alsof hij bij gemeenschappelijk accoord ware benoemd.

Denny Thorn & C° t/ De Clercq - Denoyette.

Aan de heren Eerste Voorzitter, Voorzitters en Raadsheren van het Hof van Beroep te Gent.

Geeft eerbiedig te kennen :

De vennootschap van Engels recht Denny Thorn & C° Ltd., invoerster, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is Eastcheap, n° 9, London E.C.3, op vervolg harer beheerders Heren J. L. P. Denny en J. M. Thorn, beiden domicilie kiezend ten maatschappelijke zetel;

Voor dewelke zich stelt en occuperen zal Meester Pierre Cruyt, doctor in de rechten, avoué bij het Hof van Beroep te Gent, er wonende 75, Koning Albertlaan;

Dat zij de exequatur gevraagd heeft van een scheidsrechterlijke beslissing uitgesproken op 19 november 1953 door dhr Roderick William Ward, wonende te London E.C.3, Eastcheap 31, alleensprekende scheidsrechter ten behoeve van verzoekster tegen en ten laste van Gaston De Clercq-Denoyette, vleeshandelaar, wonende te Sint-Denijs Westrem, Kortrijkse steenweg, 40, welke scheidsrechterlijke beslissing gezegde G. De Clercq-Denoyette veroordeelt te betalen aan requestrante de som van 2.200 Pond Sterling 19 shilling en 11 pence £ 2.200-19-11) vermeerderd met de onkosten en de uitgaven van deze scheidsrechterlijke beslissing, begroot op £ 15-1600 (15 Pond sterling 15 shillings);

Dat dhr Voorzitter van de Rechtbank te Gent het exequatur heeft geweigerd door bevelschrift van 26 mei 1954;

Dat requestrante ten deze beroep instelt tegen deze beslissing;

1. Bevoegdheid van het Hof :

Dat het Hof in deze bevoegd is en dat het beroep hoeft ingediend door een request tot het Hof gericht (Bernard : Arbitrage en droit privé, n° 586 en 590 en de aangehaalde autoriteiten);

2. Ten gronde :

Dat het ten onrechte is dat dhr Voorzitter het exequatur geweigerd heeft;

Dat die weigering gesteund is op de volgende redenen :

a) « Het kan bezwaarlijk aangenomen dat de partij die bij een arbitraal beding gehouden is harerzijds een scheidsrechter aan te stellen en in gebreke blijft daaraan te voldoen, zonder de tussenkomst van enige rechtsmacht kan veroordeeld worden bij een beslissing van de alleensprekende scheidsrechter van de tegenpartij »;

b) « het blijkt uit geen enkel voorgelegd stuk dat de veroordeelde partij voor de scheidsrechter werd opgeroepen noch dat zij in de gelegenheid werd gesteld haar verdediging voor te dragen »;

c) « de scheidsrechter die er van verwittigd werd dat zijn macht als dusdanig bestreden werd heeft geen onderzoek gedaan naar zijn bevoegdheid »;

d) « de motivering hierin bestaande "dat de eis gegrond is" is blijkbaar onvoldoende »;

* * *

Dat eerst en vooral dient onderlijnd dat krachtens het contract n° 850 tussen partijen op 16 september 1952 gesloten, de scheidsrechterlijke beslissing op de gebruikelijke wijze te Londen moest beslecht worden;

Dat dhr Voorzitter zich dus vergist heeft toen hij meende in deze vraag, strekkend tot exequatur van een Engelse scheidsrechterlijke beslissing, te moeten oordelen volgens de principes van het Belgisch recht;

Dat, het immers blijkt,

1° uit de principes van het Internationaal privaatrecht, zoals zij op een voortreffelijke wijze in het licht gesteld werden, n.l. bij een arrest van het Hof te Gent, d.d. 5 mei 1927 (B.J. 1928, 298 en het eensluidende advies van dhr Advocaat-generaal Soenens), en

2° uit de Internationale Overeenkomst van Genève van 27 september 1924 die het Protocole van 24 september 1923 over het exequatur der scheidsrechterlijke beslissing goedkeurt (artikel 2 van het Protocole, zie Bernard, loc. cit., n° 738);

Dat de wet van het land waar de beslissing getroffen wordt, hoeft toegepast;

Dat de beweegredenen van dhr Voorzitter in het licht van hogervermelde principes hoeven onderzocht;

a) Het Engels recht maakt geen onderscheid tussen het arbitraal beding (clause compromissoire) en de scheidsrechterlijke overeenkomst (compromis) en het belet geenszins dat de partij die in gebreke blijft haar scheidsrechter te benoemen, veroordeeld wordt bij een beslissing uitgaande van de alleensprekende scheidsrechter, benoemd door de tegenpartij (zie advies van Advocaat-Generaal Soenens vooraan het reeds aangehaald arrest van het Hof te Gent, d.d. 5 mei 1927, B.J. 1928, 298);

b) G. De Clercq werd er van verwittigd, op 5 oktober 1953, dat appellante dhr F. W. Ward, 31 Eastcheap te Londen, als scheidsrechter had benoemd en hij werd aangemaand zijn scheidsrechter binnen de 7 dagen te benoemen, op 10 oktober heeft verweerder de ontvangst van die aanmaning bevestigd;

Op 19 oktober 1953 werd verweerder opnieuw aangemaand, ditmaal door een officiële acte van Solicitor Shindler, dat indien hij in gebreke bleef zijn scheidsrechter te benoemen, het allerlaatst tegen 30 oktober, de scheidsrechter door de tegenpartij benoemd, Mr. Ward, als enige scheidsrechter optreden zou, die aanmaning werd aan verweerder verzonden door een brief insgelijks van 19 oktober, en verweerder meldde de goede ontvangst er van op 30 oktober;

Aldus is het bewezen dat G. De Clercq-Denoyette, wel alle gelegenheid heeft gekregen zijn verdediging voor te dragen op een wijze die krachtens de Engelse wet voldoende is (zie hogervermeld advies van dhr Advocaat-Generaal Soenens);

c) de alleensprekende rechter was regelmatig benoemd krachtens de overeenkomst der partijen en het Engels recht; hij was dus niet verplicht zijn bevoegdheid te onderzoeken, dewelke onbetwistbaar was;

d) wat de motivering betreft, heeft opgemerkt dat de verplichting scheidsrechterlijke beslissingen te motiveren, in het Engelse recht niet bestaat (Bruxelles 1-7-1931, P.P. n° 355; Rev. de l'Institut Belge de droit comparé, 1933, 15 en de aangehaalde referenties; Zie ook Bernard, loc. cit., n° 910);

Redenen waarom, requêrante zich tot Ued. wendt, met verzoek huidig beroep te ontvangen tegen het bevelschrift van dhr Voorzitter van de Rechtbank te Gent, d.d. 26 mei 1954;

Het bevel a quo te niet te doen;

En opnieuw rechtdoende, en doende wat de heer Voorzitter had behoren te doen; de scheidsrechterlijke beslissing verleend op 19 november 1953 door de alleensprekende scheidsrechter heer Frederick William Ward, in het geschil van appellante tegen Gaston De Clercq-Denoyette, uitvoerbaar te verklaren, kosten van de procedure voor dhr Voorzitter van de rechtbank, en voor het Hof en haar gevolgen ten laste van dhr. Gaston De Clercq-Denoyette, met toelating de veroordeling in Engelse munt om te zetten in Belgische munt, op voet van de officiële koers ten dage van de betaling.

En Ued. zult recht doen.

Gent, 1 juli 1954.

* * *

Gezien het bevelschrift op 26 mei 1954 verleend door

de heer Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent;

Gezien het rekest van beroep d.d. 1 juli 1954;

Overwegende dat de vraag strekt tot exequatur, op grond van artikel 1020 W.B.Rv. van een scheidsrechterlijke beslissing op 19 november 1953 uitgesproken te Londen, bij dewelke geïntimeerde werd veroordeeld aan appellante te betalen de som van £ 1.200-19-11 plus £ 15-15-00 onkosten en uitgaven, ten titel van schadevergoeding wegens gebrekkige levering van vleesconserven;

Overwegende dat de eerste rechter het exequatur heeft geweigerd;

Overwegende dat een partij wiens verzoekschrift tot exequatur, ook van een vreemde scheidsrechterlijke beslissing, door een gemotiveerd bevelschrift van de Voorzitter der Rechtbank werd afgewezen, haar verhaal dient uit te oefenen bij wijze van hoger beroep voor het Hof en onder vorm van verzoekschrift (Bernard: L'Arbitrage volontaire en droit privé, n°s 586, 590 en 841);

dat het hoger beroep derhalve ontvankelijk is;

Overwegende dat de eerste rechter het exequatur heeft geweigerd om reden dat de scheidsrechterlijke beslissing « niet naar behoren gemotiveerd zijnde, als van gener waarde dient aangezien te worden » en « omdat de rechten der verdediging niet geëerbiedigd werden »;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte heeft geoordeeld dat de scheidsrechterlijke uitspraak van gener waarde is omdat zij niet behoorlijk was gemotiveerd;

Overwegende immers dat, waar het scheidsrechterlijk beding luidt « alle geschillen rijzende uit dit contract te beslechten door arbitrage te Londen op de gebruikelijke wijze » (« any dispute under this contract to be settled by arbitration in London in the customary manner »); beide partijen noodzakelijk hebben aanvaard dat deze arbitrage zou worden beheerst door de proceduurregelen van de Engelse wet (Beroep Gent, 5.5.1927, B.J. 1928, col. 298, met advies van de heer eerste advocaat-generaal Soenens; Ber. Brussel 1-7-1931, Rev. de l'Institut Belge de Droit comparé 1933, p. 15; Bernard, op. cit., n° 722 en 741);

dat de Engelse wet overigens ook toepasselijk is ingevolge artikel 2 van het Protocol van Genève, d.d. 24 september 1923;

Overwegende nu dat de verplichting tot motivering der scheidsrechterlijke beslissingen in Engeland niet bestaat (Ber. Br. 1-7-31, loc. cit.; Bernard, op. cit., n° 910) terwijl artikel 97 der Belgische Grondwet niet van toepassing is op in de vreemde gevelde scheidsrechterlijke uitspraken;

Overwegende dat ook de rechten der verdediging niet werden gekrenkt;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte heeft gemeend dat de partij De Clercq niet ten gepaste tijde voor de scheidsrechter werd opgeroepen en niet in de gelegenheid werd gesteld haar verdediging voor te dragen;

dat de partij De Clercq immers herhaaldelijk en uitdrukkelijk doch vergeefs werd uitgenodigd haar scheidsrechter te benoemen « om in Uw naam in gezegde geschillen en betwistingen te handelen » (Zie schrijven d.d. 5 oktober 1953 en 9 oktober 1953, dit laatste van appellante's Engelse raadsman);

dat de partij De Clercq telkens ontvangst meldde van deze brieven, doch liet weten « dat wij in geen enkele omstandigheid een regeling van het geschil door arbitrage kunnen aanvaarden »;

dat de scheidsrechter zelf op 3 november 1953 de

partij De Clercq liet weten op welke plaats, dag en uur, de arbitrage zou plaats hebben, en haar verzocht mogelijks verdere stukken voor te leggen of voorstellen te doen;

dat derhalve, zo de partij De Clercq ter zake door de scheidsrechter niet werd gehoord, zij dit alleen aan zich zelf heeft te wijten;

Overwegende dat de eerste rechter ook ten onrechte beweert dat de scheidsrechter geen onderzoek heeft gedaan naar zijn bevoegdheid;

dat het tegendeel blijkt uit de scheidsrechterlijke beslissing zelf die de bepaling van het contract « arbitration in London in the customary manner » alsook de wijze waarop de scheidsrechter tot « sole arbitrator » werd aangesteld, in herinnering brengt;

Overwegende dat de eerste rechter tenslotte zijn weigering steunt op de overweging dat « volgens onze nationale rechtsprincipes bezwaarlijk kan worden aangenomen dat de partij die bij arbitraal beding gehouden is harerzijds een scheidsrechter aan te stellen en in gebreke blijft daaraan te voldoen, zonder de tussenkomst van enige rechtsmacht kan veroordeeld worden, bij een beslissing uitgaande van de alleensprekende scheidsrechter benoemd door de tegenpartij »;

Overwegende dat niet mag worden uit het oog verloren dat het gaat om een scheidsrechterlijke uitspraak waarop de Conventie van Genève van 26 september 1927 betreffende de erkenning en uitvoering der vreemde scheidsrechterlijke beslissingen (Belg. Wet van 15-4-1929) toepasselijk is;

dat de kwestieuze scheidsrechterlijke uitspraak immers werd geveld ingevolge een scheidsrechterlijk beding waarop het Protocol van Genève van 24 september 1923 (Belg. Wet van 20-9-24), toepasselijk is, vermits het scheidsrechterlijk beding werd gesloten tussen partijen die onderworpen zijn aan de rechtsmacht van twee verschillende staten, België en Engeland, en dat het gaat om handelszaken;

dat de scheidsrechterlijke uitspraak verder werd geveld in een land (Engeland) dat tot de Conventie toetrad en werd uitgesproken tussen onderdanen van staten (België en Engeland) die beiden de Conventie ondertekenden;

Overwegende nu, dat de Conventie van Genève de erkenning en uitvoering van de scheidsrechterlijke uitspraken die er door worden beheerst, afhankelijk stelt van een reeks voorwaarden, die op limitatieve wijze in haar artikelen 1, 2 en 3 worden opgesomd en een maximum van vereisten betekenen tot dewelke het controlerecht der Belgische rechtsmacht is beperkt indien althans; zoals ter zake, de Conventie wordt ingeroepen (Rép. Prat. V° Arbitrage, n° 619; Bernard, op. cit., n° 811 en 822);

dat, betreffende de wijze van samenstelling van het scheidsgerecht, artikel 1 litt. C der Conventie, voorziet dat de scheidsrechterlijke uitspraak moet zijn geveld door het scheidsgerecht, voorzien door het compromis of door het scheidsrechterlijk beding, of samengesteld overeenkomstig het accoord der partijen en de rechtsregelen toepasselijk op de arbitrageproceduur;

dat, waar het scheidsrechterlijk beding alleen voorziet « alle geschillen te beslechten door arbitrage te Londen op de gebruikelijke wijze », waar geen compromis tussenkwam dat de scheidsrechter aanduidde, en waar partijen zich ook niet accoord stelden omtrent de samenstelling van het scheidsgerecht, de vraag is of het scheidsgerecht werd samengesteld overeenkomstig « de rechtsregelen toepasselijk op de arbitrageproceduur »;

Overwegende dat, zoals hoger reeds gezegd, deze proceduurregels ter zake deze zijn van de Engelse wet;

Overwegende dat de Engelse « Arbitration Act » van

1950, respectievelijk in « sections » 7 en 10, twee wijzen voorziet waarop de scheidsrechter of de scheidsrechters zullen worden benoemd; wanneer het scheidsrechterlijk beding één enkele scheidsrechter voorziet en de partijen niet akkoord komen omtrent zijn persoon dan zal de Rechtbank een scheidsrechter benoemen (Section 10);

wanneer het scheidsrechterlijk beding twee scheidsrechters voorziet, te benoemen één door elke partij, en één der partijen in gebreke blijft haar scheidsrechter aan te duiden, dan mag — na bepaalde termijnen en sommaties die ter zake werden geëerbiedigd — de andere partij haar scheidsrechter gelasten op te treden als enige scheidsrechter en zijn beslissing zal bindend zijn voor beide partijen alsof hij was benoemd bij gemeenzaam accoord (Stevens: Elements of Mercantile Law, 11th Edit. by J. Montgomerie, Part V, Chapter XXVII Arbitrations, blz. 604 en volg.);

Overwegende dat het deze laatste proceduur is die ter zake werd gevolgd en door de eerste rechter werd gewraakt;

dat de vraag dus is of het scheidsrechterlijk beding één of twee scheidsrechters voorziet;

Overwegende nu dat dezelfde Arbitration Act 1950, « section » 6, voorziet dat een scheidsrechterlijk beding geacht wordt een beding te behelzen waarbij het geschil door één enkel scheidsrechter zal worden opgelost, tenzij in het scheidsrechterlijk beding een ander uitzicht wordt uitgedrukt (« unless a contrary intention is expressed therein »);

dat, waar het kwestieuze scheidsrechterlijke beding alleen voorziet « alle geschillen te beslechten door Arbitrage te Londen op de gebruikelijke wijze », men geneigd is te menen dat, zulk « ander inzicht » niet uitgedrukt zijnde, het scheidsrechterlijke beding dient geacht één enkel scheidsrechter te voorzien;

Overwegende dat, naar Engels recht, de clause « by Arbitration in London in the customary manner (of « in the usual way ») » in casu wel zulke « contrary intention » betekent;

dat appellante, namelijk een gelijkvormig verklaard afschrift voorlegt van een arrest van de Engelse Court of Appeal in 1924 geveld in zake Scrimaglio v. Thornett and Fehr, gepubliceerd in de « English Law Reports 29 Commercial Reports », blz. 175, waarin eenparig door de drie Lord Justices wordt gevonnist dat de termen « in the usual way » (of « in the customary manner ») betekenen dat de arbitrage dient te geschieden op de wijze volgens dewelke geschillen omtrent de kwestieuze soort koopwaar te Londen gewoonlijk worden beslecht, zodat, indien het in de kwestieuze handelssector gebruikelijk is twee scheidsrechters aan te duiden, en een partij in gebreke blijft, de andere partij haar scheidsrechter als alleensprekend scheidsrechter mag aanstellen;

dat i.a.w., in deze handelssectoren waar het gebruikelijk is twee scheidsrechters aan te duiden, de termen « in the usual way » de « contrary intention » uitmaken waarvan de Arbitration Act gewaagt;

Overwegende dat de ten tijde van het arrest Scrimaglio van kracht zijnde Arbitration Act van 1889 ter zake dezelfde beschikkingen behelsde als de thans van kracht zijnde Arbitration Act van 1950;

Overwegende dat, waar het gaat om het bij uitstek jurisprudentieel Engels recht, het Hof hogergezegd arrest beschouwt als voldoende bewijs van het vigerende Engels recht ter zake;

dat er geen aanwijzingen zijn dat deze rechtspraak zou zijn gewijzigd (« overruled ») door een meer recente uitspraak van een hoger Hof (het « House of Lords »);

Overwegende dat uit een verklaring van de Secretaris der Londense Handelskamer blijkt dat, in de conserven-

handel te Londen, de «customary way» inderdaad sedert vele jaren is : dat elke partij een scheidsrechter benoemt en dat, bij ingebreke blijven van een partij, de andere partij haar scheidsrechter als alleensprekend scheidsrechter aanstelt overeenkomstig section 7 van de Arbitration Act;

Overwegende dat de door de eerste rechter gewraakte wijze van samenstelling van het scheidsgerecht derhalve regelmatig is volgens de bevoegde Engelse wet; dat zij ook niet strijdig is met de rechten der verdediging of de Belgische Openbare Orde;

Overwegende dat, naar Engels recht, een scheidsrechterlijk beding als, compromis geldt en geen aanduiding van de scheidsrechters vereist;

dat de scheidsrechterlijke beslissing in origineel wordt voorgebracht en dat ook de nodige stukken worden vorgelegd waaruit blijkt dat zij in Engeland definitief is;

dat ook de andere voorwaarden voorgeschreven door de Conventie van Genève zijn vervuld;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer De Vreese, raadsheer-rapporteur, in zijn verslag;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; doet het bestreden bevelschrift te niet en, opnieuw wijzende, verklaart uitvoerbaar de scheidsrechterlijke beslissing op 19 november 1953 te Londen verleend door de alleenrechtsprekende scheidsrechter Fr. W. Ward, waarbij geïntimeerde werd veroordeeld aan appellante te betalen de som van £ 1.200-19-11 vermeerderd met £ 15-15-00 onkosten en uitgaven, met toelating de veroordeling in Engelse munt om te zetten in Belgische munt op voet van de officiële koers ten tijde der betaling;

Verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 9 maart 1956.

Voorzitter : M. De Preter.

Rechters : dh. Gepts en Mevrouw Deloof.

Advocaten : Mrs. E. Ooms en F. Bastaens.

1. **Burgerlijke rechtsvordering. — Wedereis op weder-eis. — Ontvankelijkheid.**
2. **Erfenisrecht. — Kleine nalatenschappen. — Over-neming naar schatting. — Afstand spruit niet noodza-kelijk voort uit een vordering tot scheiding en ver-deling en voorafgaande veiling.**

1. *Volgens de Belgische rechtspraak is de wedereis op wedereis ontvankelijk.*
2. *De vraag tot overneming naar schatting is ontvan-kelijk vanwege degene die zelf de vereffening en verdeling, alsmede de voorafgaande verkoping heeft gevraagd. Deze kan inderdaad niet geacht worden van zijn recht tot overneming te hebben afstand gedaan. (zie noot).*

De Becker t/ Anthonissen.

De Rechtbank velt het volgende vonnis :

Gezien de stukken van het geding o.m. de geboekte inleidende dagvaarding verweerders betekend door het

ambt van deurwaarder E. Luyten te Antwerpen, in dato 27 juni 1955, hieraangehecht;

Gelet op de wet van 15 juni 1935 art. 2, 34, 35, 37 en 41;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat de inleidende dagvaarding strekte tot deling en vereffening van de gemeenschap van goederen bestaan hebbende tussen aanlegster en wijlen haar echtgenoot Carolus Cornelius Anthonissen, overleden te Wuustwezel op 1 februari 1954, als der nalatenschap van deze laatste, en tot de voorafgaandelijke verkoping der roerende en onroerende goederen;

Dat door besluiten op 6 december 1955 betekend, verweerders deden opmerken dat vermelde onroerende goederen in totaal een kadastraal inkomen opleveren van fr. 3.091,— en door de cujus ten tijde van het overlijden bewoond en in gebruik genomen waren;

Dat eerste verweerster, zijnde de dochter en enige erfgename van de de cujus, krachtens de wet van 16.5.1900 op de kleine nalatenschappen, naast haar echtge-noot, verklaart de overname van de onroerende goederen ervan afhangende, te willen doen, naar schatting;

Dat eiseres hierop haar voorkeur inroepende, zoals bepaald door art. 1, 4° al. 3 van de wet van 16-5-1900, zelf de overneming naar schatting van de onroerende goederen en de daarbij behorende stofferende meubelen wenst te doen;

Overwegende dat verweerders de ontvankelijkheid van deze wedereis betwisten; dat zij doen opmerken dat de vordering tot overname als hoofdeis dient ingeleid bij rekwest voor de heer Vrederechter; dat de rechtbank van eerste aanleg er slechts kennis mag van nemen bij wijze van wedereis; dat wedereis op wedereis niet mogelijk is; dat in feite eiseres verweerster, haar dochter, gedaagd heeft voor de heer Vrederechter te Brecht, in uitdrijving, en dat zij meubelen van de on-verdeeldheid zou hebben doen verdwijnen;

Overwegende, wat betreft deze laatste feitelijke om-standigheden, dat zij geen invloed kunnen hebben op het recht tot overname van partijen;

Overwegende, in rechte, dat het een betwiste vraag is te weten of een wedereis op wedereis al dan niet ontvankelijk is; dat de Belgische rechtspraak deze niet verwerpt; dat op de wedereis van verweerders, eiseres dus wel een wedereis mocht inspannen;

Overwegende dat zekere rechtspraak weliswaar aan-vaardt dat de vraag tot overname niet meer ontvan-kelijk is in hoofde van degene die zelf de vereffening en verkoping heeft gevraagd, omdat hij aldus aan zijn recht tot overname zou verzaakt hebben;

Dat deze rechtspraak echter meestal gegeven werd in bijzondere omstandigheden, wanneer men uit andere gegevens kon afleiden dat er werkelijk verzaking ge-weest was;

Dat buiten het bewijs van dergelijke verzaking, de rechtspraak van deze kamer dan ook gevestigd is in de zin dat het louter indienen van een dagvaarding tot licitatie geen verzaking inhoudt zich op het voorkeurs-recht te beroepen voor het geval een der gedaagden zich op het recht tot overname mocht beroepen;

Dat de jongste rechtspraak en gespecialiseerde rechtsleer ook in dien zin gevestigd is (Dezegher, Er-fenissen der kleine nalatenschappen, 1951 nr 60 en 161, en aangehaalde rechtspraak n. 1 Oudenaarde 12-6-46 « R./., 47-48 n° 575; « zolang de vader niet uitdrukkelijk » verzaakt heeft aan zijn voorkeursrecht, het recht-» streeks zou indruisen tegen het doel door de wetge-» ver nagestreefd, een zoon te laten het ouderlijk huis » overnemen, wanneer de vader het zelf wenst te blij-» ven betrekken;

» Overwegende dat de eiser weliswaar gebonden is

» door zijn inleidende dagvaarding, maar dat de tegen-
 » eis van eiseres op verzet die de overneming gevraagd
 » hebben van het woonhuis en afhankelijkheden, de oor-
 » spronkelijke eis in licitatie volkomen heeft doen ver-
 » vallen en dat de vader in deze nieuwe vordering
 » gerechtigd is zijn voorkeursrecht onder vorm van
 » tegeneis te doen gelden»; — in dezelfde zin Noot
 Boonen onder Oudenaarde in tegenovergestelde zin
 14-7-49 R.W. 52-53 blz. 1510; Hens, T. not. 1946, 113),

Om deze redenen :

De Rechtbank,
 Rechtdoende op tegenspraak,
 Alle andere of strijdige besluiten verwerpende,
 Na er over beraadslaagd te hebben,

Verleent akte aan aanlegster dat zij de waarde van
 het geding wat bevoegdheid en de aanleg betreft, te-
 genover ieder van de verweerders, voor ieder deel van
 de vragen op meer dan fr. 25.000,— schat;

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond; alsook de
 wedereis van aanlegster;

Verklaart de wedereis van verweerders ongegrond,
 Dienvolgens beveelt dat er zal worden overgegaan
 tot de vereffening en deling zo van de huwelijksgemeen-
 schap welke er bestaan heeft tussen aanlegster en wij-
 len haar echtgenoot Anthonissen Carolus Cornelius als
 van de nalatenschap van laatstgenoemde, door het ambt
 van Meester Verschraegen, Notaris te Loenhout, daar-
 toe aangesteld;

Stelt Meester J. Mennes, notaris te Essen, aan om
 de afwezige of niet-verschijnende partijen te vertegen-
 woordigen, in haar naam alle processen-verbaal en alle
 akten te ondertekenen, alle bedragen in ontvangst te
 nemen, en er geldige kwijting en ontlasting voor te
 geven, handlichting te verlenen met of zonder be-
 taling, van alle inschrijvingen, zelfs van dit ambtshalve
 genomen, en alles te doen wat nodig is om tot een vol-
 ledige vereffening en verdeling te komen;

Stelt Mevrouw de Rechter M.M. Deloof, aan op wier
 verslag de Rechtbank over alle geschillen tijdens de
 verrichtingen van vereffening en verdeling zal beslis-
 sen;

Zegt dat er niet zal worden overgegaan tot de ver-
 koping van de in onverdeeldheid zijnde onroerende
 goederen, maar dat eiseres zal gerechtigd zijn de over-
 neming van deze goederen te doen overeenkomstig de
 beschikkingen van de wet van 16 mei 1900 op de erf-
 regeling van de kleine nalatenschappen;

Beveelt een deskundig onderzoek naar luid van art.
 824 B.W. en 969 W.B.R., met opdracht aan de des-
 kundigen, in aanwezigheid van partijen, of deze be-
 hoorlijk opgeroepen of vertegenwoordigd, volgend on-
 roerend goed te bezichtigen, namelijk :

1° een huis op en met grond en tuin, gestaan en ge-
 legen te Wuustwezel, aan de Bredabaan, ten kadaster
 bekend sectie G. nr. 438/c, 438/m en 439/r, voor een
 grootte van 15 aren 45 centiare;

2° een huis op en met grond en tuin, gestaan en ge-
 legen te Wuustwezel, Bredabaan, ten kadaster bekend
 sectie G nr 439/t en 438/bc, voor een grootte van 14
 aren 75 centiare;

— en in een omstandig schriftelijk en ter Griffie dezer
 Rechtbank neder te leggen verslag, waarvan de hand-
 tekening zal voorafgegaan worden van de eed zoals
 deze in art. 317 W.B.R. (K.B. nr. 300 van 30 maart
 1936) wordt vermeld;

« tot de schatting der over te nemen roerende en on-
 roerende goederen over te gaan, en alle nuttige vragen
 door partijen gesteld, te beantwoorden »;

Beveelt dat partijen binnen de vijftien dagen van

het tegenwoordig vonnis in de benoeming van een des-
 kundige zullen voorzien, zoniet dat er tot deze ver-
 richtingen zal worden overgegaan door de heer Deri-
 painsel, Ere-Hypotheekbewaarder, wonende te Brussel,
 van ambtswege daartoe aangesteld, om nadien besloten
 en beslist te worden als naar recht;

Stelt de kosten ten laste van de massa.

NOOT : Zie in dezelfde zin Rk. Leuven 5-4-1948, R.W.
 1951-52, 225; Rk. Leuven 14-2-1951, J.T. 1951, 183;
 Rk. Oudenaarde 5-12-1945, Tijdschrift voor Notarissen
 1946, 117; zie ook studie van Notaris Rens in zelfde
 Tijdschrift, 113.

Contra : Rk. Gent 29-9-1948, R.W. 1948-49, 1006;
 Rk. Oudenaarde 14-7-1949, R.W. 1952-53, 1504; Rk.
 Oudenaarde 3-3-1950, R.W. 1952-53, 1513; De Page
 T. IX., n° 1066.

Volgens het Hof van Verbreking (Verbr. 28-11-1946,
 J.T. 1946, 627; Zie ook Verbr. 5-2-1954, J.T. 1955, 59)
 oordeelt de rechter ten gronde souverain over de han-
 delingen verricht door een mede-erfgenaar, om daar-
 uit al dan niet de afstand van het recht tot overneming
 naar schatting af te leiden.

E. O.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

9 november 1955.

Alleensprekend rechter : M. Rommel.

O.M. : M. Dezegher.

Advocaten : Mrs Sandra, Van Tyghem, Van den Berghe.

Verkeersongeval. — Doorgeslagen rem. — Overmacht.

*Overmacht sluit alle verantwoordelijkheid op grond
 van artikel 1382 B.W. uit en dienvolgens ook de
 toepassing van de strafbepalingen van de artikelen
 418-420 W.v.S. om reden dat zij uit hun aard het
 gebrek aan vooruitzicht of voorzorg uitsluiten zal.*

*De oorzaken van een doorgeslagen rem kunnen
 drieërlei zijn :*

1) *hetzij de schuld van de bestuurder; ofwel bij
 gebrek aan onderhoud, ofwel gebrek aan nazicht;*

2) *hetzij overdreven lading;*

3) *hetzij een verborgen constructiefout of een
 verborgen gebrek van de zaak, welke overmacht
 uitmaakt.*

*In het onderhavige geval is gebleken dat het
 voertuig goed onderhouden was; niet is gebleken
 dat verdachte met een overdreven snelheid reed of
 zijn wagen overladen had.*

*Integendeel is uit de gegevens van het gerechte-
 lijk onderzoek gebleken dat het ongeval in werke-
 lijkheid werd veroorzaakt door een verborgen
 constructiefout.*

O.M., S. en N.V. D.P. t/ V.

Overwegende dat verdachte vervolgd wordt door
 het ambt van het Openbaar Ministerie op grond van
 de artikelen 418-420 van het Wetboek van Strafrecht;

Dat verdachte ten deze aanvoert dat het ongeval
 veroorzaakt werd door een geval van overmacht;

In feite :

Overwegende dat verdachte, komend uit een secun-
 daire baan, bij het oprijden van de hoofd baan op de
 rempedaal duwde ten einde een voertuig, bestuurd
 door De Costere, welke op de hoofd baan reed, door

te laten; dat plots de rempedaal doorschoot, zodat de botsing onvermijdelijk werd;

Dat de verbalisanten volgende vaststellingen deden :

1) autocamionnette Ford-Taunus — bouwjaar 1954

— afgeleverd op 29-9-1954;

2) voetrem doorgeslagen;

Overwegende dat verdachte, als gevolg van dit ongeval, met de verdeler van Fordwagens te Kortrijk onderhandelde en aldus in vervanging van het gesinistreed voertuig een nieuwe wagen merk «Taunus» in de plaats kreeg met opleg van 5.000 fr. zijnde een forfaitaire vergoeding voor de reeds verreden 5.000 km;

Dat de aldus opgemaakte factuur luidt als volgt : « note de crédit — Annulation de notre facture V.N.V. n° 1932 du 20-9-54 — camionnette Taunus n° 701.361 repris pour défaut de construction » remplacée par livraison d'une camionnette Taunus n° 714.250 — facture n° 1969 du 17-12-54. »;

Dat een gerechtelijk onderzoek zowel bij de Ford-verdeler als bij de door hen aangestelde deskundige en bij de algemene Fordverdeler te Antwerpen geen preciese gegevens aan het licht bracht. Dat evenwel luidens de verklaring van de mecanieker Depaemelare Roger, dewelke bij het bezoek van de afgevaardigden van de Fordverdeler, aan het demonteren medehielp is gebleken dat de drukstift van een van de rem-cylinders ontbrak;

Dat als gevolg aan deze vaststelling, onmiddellijk alle stukken van de reminstallatie werden uitgenomen en medegenomen (stuk 10);

In rechte :

Overwegende dat de overmacht alle verantwoordelijkheid op basis van artikel 1382 B.W.B. uitsluit en dienvolgens ook de toepassing van de strafbepalingen van artikelen 418-420 S.W.B. om reden dat zij uit hun aard het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg uitsluiten zal;

Dat de oorzaken van een doorgeslagen rem van drieërlei aard kunnen zijn :

1) ofwel wegens de fout van de bestuurder — hetzij uit gebrek aan onderhoud, hetzij uit gebrek aan nazicht;

2) ofwel wegens overdreven lading;

3) ofwel wegens een verborgen constructiefout of een verborgen gebrek van de zaak — welke overmacht uitmaakt; (Novelles — Code de la Route, n° 2804 en volgende);

Overwegende ter zaak dat het voertuig goed onderhouden bleek te zijn, dat dit namelijk voortspruit uit het recente bouwjaar en het gering aantal afgelegde kilometers; dat niet is gebleken dat verdachte aan overdreven snelheid reed of zijn wagen overladen had;

Dat integendeel uit de gegevens van het gerechtelijk onderzoek is gebleken dat in werkelijkheid het ongeval veroorzaakt werd door een verborgen constructiefout; dat dit zo waar is, dat de Fordverdeler aan verdachte een andere wagen van hetzelfde merk in ruil gaf met opleg van 5.000 fr. zijnde de forfaitaire vergoeding voor het gebruik van het gesinistreed voertuig — en op de factuur melding maakte van de ruiling « pour défaut de construction »;

Overwegende dat uit het gerechtelijk onderzoek is gebleken dat het ongeval uitsluitend te wijten is aan het doorslaan van de rem; dat dit te wijten is aan overmacht;

Dat aldus de betichting niet is bewezen;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

6e Kamer. — 4 juni 1954.

Voorzitter : M. J. De Kepper.

Referendaris : M. Ph. De Clerck.

Advocaten : Mrs. De Wolf en Van Nieuwerburgh.

1. **Verzet. — Ontvankelijkheid van een niet aan de gekozen woonplaats doch aan de verweerder in verzet in persoon betekend verzet.**

2. **Volstreckte bevoegdheid. — Onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel om kennis te nemen van een vordering over een verbintenis, die haar oorzaak vindt in onroerende rechten.**

1. *Verzet niet betekend aan de gekozen woonplaats, doch aan de verweerder in verzet in persoon; deze heeft daardoor geen nadeel ondervonden (artikel 173 Rv.).*

Bovendien is geen nietigheid verbonden aan deze zgn. verkeerde betekening (artikelen 437, 1029 en 1030 Rv.).

Het verzet is dus ontvankelijk.

2. *De verbintenis van een handelaar, die aan een aannemer het verrichten van verbouwingswerken aan het onroerend goed, waarin de aanbesteder handel drijft, heeft opgedragen, is een verbintenis, die haar oorzaak vindt in onroerende rechten en dus van onroerende, d.w.z. van burgerlijke aard is.*

De rechtbank van koophandel is derhalve niet bevoegd kennis te nemen van een vordering van de aannemer tot betaling van het saldo van de aannemingssom.

De regelen omtrent de volstreckte bevoegdheid van de rechter zijn van openbare orde, zodat de rechtbank ambtshalve haar bevoegdheid moet onderzoeken.

Persoon t/ Michielssen.

Gezien de voorgaanden des gedings en meer in het bijzonder het vonnis bij verstek gewezen op 24 maart 1954;

Gezien het geboekt exploit van verzet op 30 maart 1954 betekend;

Aangezien het verzet ontvankelijk is naar de vorm; Aangezien de oorspronkelijke eis ertoe strekt de aanlegger op verzet te doen veroordelen tot betaling van 45.851 frank wegens veranderingswerken door verweerder op verzet uitgevoerd aan het winkelhuis van aanlegger op verzet;

Aangezien verweerder op verzet aanvoert dat het verzet niet ontvankelijk is, daar niet betekend aan de gekozen woonplaats;

Aangezien echter het verzet geldig betekend werd aan de persoon van verweerder op verzet en deze er geen nadeel door heeft ondervonden (artikel 173 B. Pr.R.);

Aangezien hij overigens uitvoerig ten gronde besluit en dus zijn verdediging heeft kunnen voordragen;

Aangezien bovendien geen nietigheid is verbonden aan deze z.g. verkeerde betekening (artikelen 437, 1029 en 1030 B. Pr.R.);

Aangezien het verzet dus wel degelijk ontvankelijk is;

Aangezien echter de rechtbank van koophandel onbevoegd is ratione materiae om van de oorspronkelijke eis te kennen;

Aangezien inderdaad de verweerder op verzet eigenaar is van onroerend goed waaraan de kwestige verbouwingen werden uitgevoerd, en in die hoedanigheid de werken bestelde;

Aangezien aanlegger op verzet alsoo verbintenissen aangaande die hun oorzaak vinden in onroerende rechten, dus van onroerende, dus burgerlijke aard zijn;

Aangezien deze verbintenissen commercieel in hoofde van verweerder op verzet, ook niet krachtens artikel 2, laatste alinea, wet van 15 december 1872, van commerciële aard worden in hoofde van aanlegger op verzet (handelaar), vermits juist het onroerende verbintenissen zijn en mogelijk wel ter gelegenheid van zijn handel werden aangegaan, maar hun oorzaak niet vinden in die handel;

Aangezien betwistingen over deze verbintenissen van de bevoegdheid der burgerlijke rechtbank zijn;

Aangezien weliswaar de aanlegger op verzet de onbevoegdheid ratione materiae van de handelsrechtbank niet inroept;

Aangezien echter de regelen over de bevoegdheid van publieke orde zijn (Rép. Prat., V°, Compétence en matière civile et commerciale, n° 4, al. 1) en de rechtbank haar bevoegdheid moet onderzoeken;

Aangezien weliswaar enige verandering ter zake is gebracht door de wet van 15 maart 1932, maar juist niet in de procedure voor de rechtbanken van koophandel (« mais devant les Tribunaux d'exception c.-à-d. ceux dont la juridiction n'est pas prorogée par la loi nouvelle, l'incompétence ratione materiae reste d'ordre public », id. ibid. Addendum au mot Compétence, etc.);

Aangezien derhalve deze rechtbank onbevoegd is om van de vraag te kennen.

Om deze redenen,

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

De Rechtbank zegt het verzet ontvankelijk;

Verklaart zich onbevoegd ratione materiae om van de oorspronkelijke eis te kennen;

Wijzigende het vonnis d.d. 24 maart 1954 waartegen verzet, wijst verweerder op verzet af van zijn oorspronkelijke eis;

Veroordeelt hem tot de kosten des geding, deze van het verzet inbegrepen.

NOOT: Het arrest van het Hof te Brussel d.d. 20 maart 1956, waarbij bovenstaand vonnis vernietigd werd, is hierboven met een noot in dit nummer verschenen.

VREDEGERECHT TE MECHELEN-ZUID

18 oktober 1955.

Rechter: M. De Ridder.

Advocaten: Mrs Haest en Maerten.

Huwelijk. — De in artikel 214 c B.W. geregelde procedure is van openbare orde. — Nietigheid van oproeping van verweerder bij dagvaarding. — Die nietigheid mag worden ingeroepen in elke stand van het geding.

De wederzijdse plicht van hulp en bijstand tussen echtgenoten kan onder meer haar sanctie vinden in de bij artikel 214 b B.W. bedoelde maatregel.

De in artikel 214 c B.W. geregelde procedure is van openbare orde, daar de verplichting zelf, de

sanctie en de vormen om tot de sanctie te geraken een geheel uitmaken. Dagvaarding van de verweerder is derhalve nietig. Zulks blijkt ook uit de parlementaire geschiedenis van de totstandkoming van het artikel.

De nietigheid van een dagvaarding dient niet te worden ingeroepen vóór alle verweer, wanneer die nietigheid van openbare orde is, in welk geval zij in elke stand van het geding kan worden ingeroepen.

Adriaenssens t/ Moons.

Aangezien de verweerder thans voor de eerste maal opwerpt, dat de oorspronkelijke dagvaarding nietig is, omdat eiseres, toepassing vragend van artikel 214 b van het Burgerlijk Wetboek, deze rechtspleging niet mocht aanhangig maken bij middel van een gewone dagvaarding, doch volgens de procedure voorzien bij artikel 214 c en volgende van het Burgerlijk Wetboek; dat hij tweedens aanvoert dat de eis minstens ongegrond is omdat de oorspronkelijke oorzaak van al de tussen partijen bestaande moeilijkheden bij de eiseres ligt;

Nietigheid der dagvaarding:

Aangezien de nietigheid ener dagvaarding dient ingeroepen te worden voor alle verweer (artikel 173, 2° lid W.B.R.) uitgenomen wanneer het een nietigheid betreft van openbare orde op dewelke art. 173 W.B.R. niet van toepassing is (Verbreking, 13 april 1953, Pas. 1953, I, 602) en dewelke in elke stand van het geding mag ingeroepen worden (zie Rép. Pr. dr. b. v° procédure civile, n° 7);

Aangezien de rechtspleging bij uitstek het domein is der openbare orde, doch dat niet alle bepalingen er van van openbare orde zijn (Van Lennep: Het Begrip Publieke Orde in het Belgisch recht, in Rechtskundig Tijdschrift, jaargang 1951, blz. 195);

Aangezien een wet van openbare orde is wanneer zij de essentiële belangen raakt van de staat of van de gemeenschap, of wanneer zij, in het privaatrecht, de juridische grondslagen legt waarop de economische of de morele orde van de maatschappij rust (De Page: Traité élémentaire de droit civil belge, deel I, n° 93; De Page: Complément au traité élémentaire de droit civil belge, deel I, n° 91; Verbreking 9 december 1948, Pas. 1948, I, 699);

Aangezien de wederzijdse verplichtingen die, tussen echtgenoten ontstaan uit het huwelijk, als daar zijn de plicht om samen te wonen, de plicht van getrouweheid, de plicht van hulp en bijstand, van openbare orde zijn (De Page: Traité élémentaire de droit civil belge, deel I, n°s 697, 697bis en 567) omdat het huwelijk een instelling is tot dewelke de echtgenoten, contractueel toetreden wanneer zij met elkaar trouwen (Verbr., 12 juni 1941, Pas. 41, I, 217), t.t.z. een instelling waarin men toestemt de verplichtingen op te nemen tegenover de maatschappij en tegenover zijn mede-echtgenoot, omdat deze laatste akkoord gaat om ze van zijn kant ook op te nemen (advies Procureur-Generaal bij arrest Verbr. 12-6-1941, Pas. 1941, I, blz. 220), m.a.w. omdat het huwelijk geen contract is van zuiver privaatrecht (De Page, traité élémentaire de droit civil belge, deel I, n°s 567 en 697bis, 3°);

Aangezien al de wettelijke verplichtingen die uit het huwelijk voortspruiten voorzien zijn van een sanctie (De Page: Traité élémentaire de droit civil belge, deel I, n° 597bis, 3°);

dat de wederzijdse plicht van hulp en bijstand onder meer haar sanctie kan vinden in de maatregel voorzien door artikel 214 b van het Burgerlijk Wetboek (De Page: op cit., deel I, n° 597bis, 3°);

Aangezien de rechtspleging, voorbehouden door artikel 214c van het B.W. ten einde te geraken tot de sanctie voor de wederzijdse plicht van hulp en bijstand zoals zij beschreven is in artikel 214 b B.W., eveneens van openbare orde is, daar de verplichting zelf, de sanctie en de vormen om tot de sanctie te geraken, een geheel uitmaken;

Aangezien de eiseres, in plaats van de verweerder door middel van dagvaarding op te roepen, de rechtspleging diende te volgen zoals beschreven in artikel 214 c B.W.;

dat inderdaad, zoals reeds gezegd, deze voorgeschreven rechtspleging van openbare orde is, en dat bovendien de wetgever bij de bespreking der wet herhaalde malen zijn wil heeft te kennen gegeven dat geen eigenlijke dagvaarding mocht betekend worden, n.l.:

a) de heer P. Heymans zegde: « il n'y a ni procès, ni assignation » (Ann. Parl., Sénat, 1-2-1927, blz. 157);

b) de heer Minister van Justitie zegde: « il n'y a ni défendeur ni demandeur. Il s'agit d'une convocation à une explication amiable devant le juge de paix, Il faut

donc appeler les deux époux ». (Ann. Parl. Sénat, 1-2-1927, blz. 157);

c) de heer Deswarte zegde bij de bespreking in de Senaat: « le mot « avertissement » écarte aussi l'idée d'assignation » (Pasinomie 1932, blz. 353);

Aangezien de eiseres dus de rechtspleging diende te volgen zoals voorzien in artikel 214 c B.W., en de verweerder niet bij dagvaarding mocht oproepen (contra: Droits et devoirs respectifs des époux, in J.J.P., 1933, blz. 71);

Aangezien de dagvaarding bijgevolg nietig is;

Gelet op de artikelen 2, 30, 32, 33, 35, 37, 41 der wet van 15-6-1935.

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, oordelende op tegenspraak en in eerste aanleg, verklaren de dagvaarding d.d. 11 juli 1955 nietig, en zeggen dat er geen vordering meer aanhangig is.

Veroordelen eiseres tot de kosten van het geding.

HULDIGING VAN PROF. Dr A. KLUYSKENS

Verleden zondag, 15 april, werd er aan Prof. Kluyskens een grootse hulde gebracht ter gelegenheid van zijn emeritaat. Talrijke hoogwaardigheidsbekleders woonden de plechtige zitting bij die plaats had in de aula van de Rijksuniversiteit te Gent. Waren aanwezig: de Heren Ministers Buisseret, Vermeylen en Lilar, de Heer Mariën, gouverneur der Provincie Oost-Vlaanderen, Z. E. Monseigneur Calewaert, bisschop van Gent, talrijke magistraten van de Hoven en rechtbanken, het professorenkorps en een bomvollo zaal oud-studenten, vrienden en bewonderaars.

Wanneer Prof. Kluyskens met zijn familie zijn intrede deed in de zaal werd hij ontvangen op een uitbundige ovatie die minuten lang duurde. De vergadering werd voorgezeten door de deken der rechtsfaculteit Prof. J. Limpens, die in uitstekende bewoordingen het belang van deze feestviering onderlijnde, wees op de grote betekenis van het werk van de feesteling en de aanwezigen bedankte voor hun tegenwoordigheid. Daarna werd het woord verleend aan de Heer H. De Potter, stafhouder der Orde van Advocaten bij het Hof van Beroep te Gent, die de bijzondere verdiensten onderlijnde van Prof. Kluyskens als advocaat en wees op de grote verering waarvan hij het voorwerp was in het midden der balie.

Daarna sprak Prof. E. Spanoghe, onder-voorzitter van de raad van beheer der universiteit, die in een uitvoerige rede een beeld ophing van Prof. Kluyskens als wetenschapsmens en als hoogleraar.

Als oud medewerker van Prof. Kluyskens in zijn advocatencabinet wenste Prof. Spanoghe zijn rede te houden in een gemoedelijke toon, hij bracht allerlei voorvallen in herinnering uit de periode waarin hij onder de leiding van deze uitzonderlijke « patroon » zijn intrede deed in de rechtswereld. Spreker wees op de reusachtige betekenis van het wetenschappelijk werk van de gevierde, dat gedurende jaren onafgebroken arbeid met zoveel wilskracht was opgebouwd geworden, en op het belang van dit werk voor het Vlaamse rechtsleven. Hij stelde ook in het licht hoe groot de invloed geweest is van Prof. Kluyskens op het universitair onderwijs in de rechten, hoe hij een

Vlaamse school van juristen heeft gevormd en hoe dankbaar hem blijven al degenen die het voorrecht hadden zijn onderwijs te genieten.

De Heer L. Van Winckel, Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep, sprak daarna een korte doch kernachtige rede uit; hij bracht hulde aan de gewezen magistraat en deed vooral uitschijnen welk de betekenis was van het werk en het streven van Prof. Kluyskens voor de vervlaamsing van het rechtsleven.

Bij al deze spreekbeurten werd natuurlijk Mevrouw Kluyskens niet vergeten, die dag aan dag de sterke steun geweest is voor haar echtgenoot in de uitoefening van zijn zware taak.

Al deze merkwaardige spreekbeurten werden van harte toegejuicht en er kwam geen einde aan het gejubel wanneer Prof. Kluyskens zelf het woord nam. Rustig en sereen, met een tikje aandoening in de stem, dankte de gevierde voor de gevoelens die te zijnen opzichte werden uitgedrukt en hij bracht in herinnering hoeveel hij verschuldigd was aan zijn leermeesters, aan stafhouder Prof. Georges Van den Bossche, bij wie hij zijn stage had doorgebracht, en Prof. Van de Vorst, de grote jurist met wie hij zoveel rechtsvragen had besproken en gediscussieerd. En hij eindigde met een diepgevoeld woord van dank aan de vele goede vrienden die ter gelegenheid van de viering aanwezig waren.

Bij het einde der vergadering kwam er geen einde aan het gejubel waarin de aanwezigen uiting gaven aan hun gevoelens van eerbied, bewondering en hartelijke genegenheid voor de gevierde.

's Middags had een banket plaats in de zalen van de Stadsopera, dat voorgezeten werd door de Rector der Universiteit Prof. J. Gillis. Deze bracht in een prachtige tafelrede aan Prof. Kluyskens de hulde van de Vlaamse universiteit en de Vlaamse wetenschap.

Aan deze gezellige dis werden nog meerdere schitterende tafelredevoeringen uitgesproken, o.a. door Prof. L. Merchiers, burgemeester der stad Gent, die er op wees hoe fier Gent mocht zijn op een figuur als deze van Prof. Kluyskens en die hem, ter gelegenheid

zijner viering, de medalie van verdiensten der stad Gent overhandigde.

Mr. M. Lagae, oud-minister van Justitie, voerde het woord namens de politieke vrienden van Prof. Kluyskens en wees op de reusachtige arbeid die in het parlement en vooral in de commissiezittingen door de feesteling was verricht geworden.

De Heer R. Verstraete, voorzitter van de Kamer der Notarissen van het arrondissement Gent, wees nog op de betekenis van Prof. Kluyskens voor het notariaat en daarna sprak Prof. W. Delva een dankwoord namens de oud studenten van Prof. Kluyskens.

Ten slotte werd door Prof. Limpens aan de gevierde een prachtig marmeren borstbeeld aangeboden, werk van de befaamde beeldhouwer Geo Verbanck en het heuglijke feest eindigde met een laatste diepgevoeld dankwoord van Prof. Kluyskens zelf.

Het zal voor al de aanwezigen een onvergetelijke manifestatie blijven, een manifestatie die voor Prof. Kluyskens dubbel en dik verdiend was.

* * *

In de reeks van huldeblijken, die aan Prof. Kluyskens gebracht werden, nam ook plaats een radio-toespraak die gehouden werd door Prof. R. Dekkers. Wij zijn zo gelukkig hieronder de tekst te kunnen mededelen van deze originele en merkwaardige rede.

* * *

RADIOTOESPRAAK DOOR PROF. R. DEKKERS

Op 15 april aanstaande viert de Universiteit Gent één van haar trouwste dienaars, Professor emeritus Albert Kluyskens. Na een academische zitting in de Aula der Universiteit, volgt een banket in de Stadsopera, tijdens hetwelk de jubilaris zijn borstbeeld in ontvangst zal nemen. Op beide plechtigheden zijn alle belanghebbenden hartelijk welkom.

Voor wie het nog niet zou weten: Professor Kluyskens is een jurist.

Het komt niet zo vaak voor, dat ons land één van zijn juristen eert. Dit hangt misschien aan de ietwat materialistische opvatting, welke velen ten aanzien van het recht koesteren. Ze bekijken het recht uitsluitend van zijn praktische kant uit, en zien het nut niet in van theoretische vormgeving, van historische betrachting, van vergelijkende bezinning.

Van Professor Kluyskens mag men zeggen, dat hij eigenlijk tussen beide staat: tussen theorie en praktijk. En die positie geeft al dadelijk een beeld van zijn evenwichtige geest. Ook voor Professor Kluyskens is het recht in hoofdzaak een praktische kunst, — een kunst echter, die hij met levenswijsheid weet te door-dringen. Hoeksteen van die wijsheid is voor Prof. Kluyskens: individuele vrijheid, onafhankelijk initiatief. Hij staat wars tegenover al te wijd vertakte inmenging van de Staat in private zaken. Van experimenten houdt hij weinig. De overvloedige wetsontwerpen die vlak na de oorlog werden ingediend begroette hij met een flinke dosis sceptisme.

Toch werkte hij er eerlijk aan mee. Hij had nu eenmaal ook een voet in de politiek. Zijn vader had hem nochtans gewaarschuwd. «Politique, sale boutique» placht deze hem te zeggen. Prof. Kluyskens liet zich niettemin verleiden, deel uit te maken van de Kamer, later van de Senaat. Het dient echter onderstreept, dat hij uit de «sale boutique» ten minste het properste plekje uitkoos: hij werkte bij voorkeur in de commissies van Justitie. En in die hoedanigheid leverde hij dan ook nuttig werk. Zijn verslag over de inrichting van de Raad van State (1946), b.v., is een merk-

waardig stuk vak- en staatsmanschap. Over het algemeen wezen zijn tussenkomsten in de richting van een echte senatoriale voorzichtigheid.

Alle Vlaamse — en ook talrijke Franssprekende — juristen kennen en gebruiken zijn «Beginnelsen van Burgerlijk recht», waarvan sommige delen reeds een 5e druk beleven. Dit is de vrucht van zijn onderwijs.

Prof. Kluyskens begon zijn universitaire loopbaan in 1923, reeds dadelijk in 't Nederlands. In de volgende jaren werd de Gentse Universiteit geleidelijk vervlaamst, en, gelijklopend met die vervlaamsing, werd Prof. Kluyskens' leeropdracht voortdurend uitgebreid. Zo heeft hij, in de loop van een meer dan dertigjarig onderwijs, vrijwel alle cursussen van de Faculteit Rechten gedoceerd. Nu bestond er voor die cursussen, in die tijd, geen Vlaamse literatuur. Die leemte heeft Prof. Kluyskens dan gestadig gevuld. En alle Vlaamssprekende juristen zijn hem daar terecht dankbaar voor gebleven.

Merkwaardig genoeg steunen Prof. Kluyskens' werken eerder op de Franse dan op de Noord-Nederlandse rechtsleer. Dit is natuurlijk in de eerste plaats te wijten aan het feit, dat ons Burgerlijk Wetboek uit de Code Napoléon stamt. Anderzijds dient ook onderstreept, dat Prof. Kluyskens zijn middelbaar onderwijs in een Jezuïetencollege genoot, het beroemde Sint-Barbara, te Gent. Daar leefde de herinnering aan oud-leerlingen, die naam hadden gemaakt in de Franse letteren: Emile Verhaeren, Charles van Lerberghe, Maurice Maeterlinck. Ik kan me voorstellen, hoe de jonge Kluyskens onder de indruk van dergelijke talenten kwam, en er mee wedijverde. Hij blonk uit in opstellen, zowel Frans- als Vlaamstalige. In beide talen schreef hij verzen. Ja, eigenlijk had hij aan een literaire loopbaan de voorkeur gegeven. Dat hij ten slotte de rechten verkoos, is alweer een gevolg van zijn praktische inslag. Maar dat hij, onder de talrijke mogelijkheden welke een diploma van doctor in de rechten opent, het beste van zijn krachten aan het onderwijs besteedde, daarin zie ik een terugkeer van zijn meditatieve aard.

Hij doceerde graag: met weemoed legde hij die taak neer. Hij moge zich troosten met de gedachte, dat zijn oud-studenten een erkentelijke herinnering bewaren aan zijn rustig, zakelijk, geestig woord.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1-31 maart 1956)

I. Staats- en administratief recht

1. *Militiezaken*. — Krachtens M.B. van 24 februari 1956 (Stbl. 1 maart 1956, 1264) worden de aanvragen om uitstel, ingediend door de dienstplichtigen van de lichting 1957, bij de militieraden aanhangig gemaakt.

2. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — Bij K.B. van 1 februari 1956 (Stbl. 2 maart 1956, 1295) wordt het organiek kader vastgesteld van het personeel der buiteninrichtingen afhankelijk van het bestuur van schone kunsten en letteren van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

3. *Maatschappij van de kleine landeigendom*. — Bij K.B. van 27 februari 1956 (Stbl. 2 maart 1956, 1300) wordt de Nationale Maatschappij voor de kleine landeigendom er toe gemachtigd onder staatswaarborg een lening van 450 miljoen aan te gaan.

4. *Onderwijs*. — De wet van 8 februari 1956 (Stbl. 3 maart 1956, 1322) wijzigd de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd door het Regentsbesluit van 31 december 1949.

5. *Begroting*. — De wet van 29 februari 1956 (Stbl. 3 maart 1956, 1323) stelt de begroting vast van de diensten van de eersteminister voor het dienstjaar 1956.

6. *Buitenlandse arbeiders*. — Het K.B. van 21 februari 1956 (Stbl. 3 maart 1956, 1326) wijzigd het K.B. van 31 maart 1936, houdende aanvulling en coördinatie van de bepalingen op het in dienst hebben van vreemde arbeiders.

7. *Economische Zaken*. — Het K.B. van 20 februari 1956 (Stbl. 3 maart 1956, 1331) stelt het bedrag vast der retributie, te innen bij de afgifte van oorsprong-attesten.

8. *Landbouw*. — Het K.B. van 13 februari 1956 (Stbl. 4 maart 1956, 1363) richt de keuring van boszaden en bosplanten in.

9. *Ministerie van Justitie*. — Het K.B. van 14 februari 1956 (Stbl. 6 maart 1956, 1394) stelt de begroting vast van de rijkswacht voor het dienstjaar 1956.

11. *Onderwijs*. — Het K.B. van 20 januari 1956 (Stbl. 5-6 maart 1956, 1397) regelt de toelagen aan de concertverenigingen.

12. *Onderwijs*. — Het K.B. van 25 februari 1956 (Stbl. 5-6 maart 1956, 1398) regelt de subsidieerbare ambtsbezigeden in de inrichtingen voor technisch onderwijs.

13. *Ministerie van Openbare Werken*. — Het K.B. van 16 februari 1956 (Stbl. 5-6 maart 1956, 1401) stelt de schalen vast verbonden aan de bijzondere graden bij het voormalig ministerie van Wederopbouw.

14. *Landbouw*. — Het M.B. van 15 februari 1956 (Stbl. 7 maart 1956, 1422) regelt de uitvoer van perzikken.

15. *Financiën*. — Het K.B. van 27 februari 1956 (Stbl. 7 maart 1956, 1426) regelt de werking van de bij de wet van 2 augustus 1955 ingestelde amortisatiekas.

16. *Financiën*. — *Lening N. M. B. S.* — Bij K.B. van 5 maart 1956 (Stbl. 7 maart 1956, 1427) wordt de N. M. B. S. gemachtigd tot de uitgifte van 4¼ % lening 1956-1971, nominaal groot 800 millioen frank.

De rente- en aflossingslasten van de obligaties dezer lening worden door de Staat op zich genomen.

17. *IJklonen*. — Het K.B. van 8 februari 1956 (Stbl. 7 maart 1956, 1429) wijzigd het K.B. van 8 juni 1954 betreffende de ijklonen.

18. *Justitie*. — *Uitleveringen*. — De wet van 22 februari 1956 (Stbl. 8 maart 1956, 1446) wijzigd artikel 1 van de wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen.

De regering kan aan de regeringen van vreemde landen, onder beding van wederkerigheid, ieder vreemde uitleveren die als dader of medeplichtige door de rechtbanken van bedoelde landen vervolgd wordt beklaagd of beschuldigd of veroordeeld werd ter zake van bepaalde feiten welke op hun grondgebied zouden begaan zijn.

19. *Verkeerswezen*. — Het K.B. van 2 maart 1956 (Stbl. 9 maart 1956, 1475) wijzigd het K.B. van 23 januari 1951 betreffende het verlenen van toelagen tot bevordering van de arbeidersvacantie en het volkstoerisme.

20. *Ministerie van Landbouw*. — Het K.B. van 14 januari 1956 (Stbl. 10 maart 1956, 1495) stelt de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Landbouw vast.

21. *Landbouw*. — Het M.B. van 1 maart 1956 (Stbl. 10 maart 1956, 1510) bepaalt de modaliteiten tot vaststelling van de wedden die toegekend worden aan de personeelsleden die titularis zijn van een hoofdambt met volledige prestaties en welke tot grondslag moeten dienen voor het berekenen van de toelage verleend aan de inrichtingen voor middelbaar, normaal en technisch onderwijs met volledig leerplan.

24. *Justitie*. — Bij K.B. van 19 februari 1956 (Stbl. 10 maart 1956, 1515) wordt bij het Ministerie van Justitie een vaste commissie ingesteld tot bescherming van de maatschappij.

Zij heeft tot opdracht advies uit te brengen over de naar aanleiding van de toepassing van de wet van 9 april 1930 opgerezen vraagstukken, die haar door de Minister van Justitie worden overgelegd.

25. *Onderwijs*. — Het K.B. van 24 februari 1956 (Stbl. 11 maart 1956, 1535) stelt de examens vast, voorgeschreven door de wet van 13 mei 1955 betreffende de gelijkwaardigheid der diploma's ten voordele van politieke vluchtelingen.

26. *Landbouw*. — *Jacht*. — Het K.B. van 1 maart 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1622) schrijft maatregelen voor betreffende de afgifte van jachtverloven, jachtvergunningen en verloven voor vogelvangst.

27. *Financiën*. — Het K.B. van 29 februari 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1629) stelt het bedrag vast der ambtsvoordelen in natura, dat in aanmerking komt voor de berekening van het rust- en het overlevingspensioen van de hoofden van gemeentelijke, aangenomen en vrije gesubsidieerde lagere en bewaarscholen.

28. *Financiën*. — Bij K.B. van 14 maart 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1631) wordt de Minister van Financiën ertoe gemachtigd een lotenlening nominaal groot 1.200.000.000 frank, genaamd «Lotenlening van de tentoonstelling 1958», onder door hem te bepalen voorwaarden in België uit te geven.

29. *Financiën*. — Het M.B. van 14 maart 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1632) stelt de modaliteiten vast van de uitgifte van de lotenlening van de tentoonstelling 1958.

30. *Oorlogsschade*. — Het K.B. van 1 maart 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1635) bepaalt, inzake oorlogsschade aan boten, de integrale vergoedingscoëfficiënt voor de periode van 1 januari tot 31 maart 1956 op 4,80.

31. *Oorlogsschade*. — Het K.B. van 1 maart 1956 (Stbl. 16 maart 1956, 1636) bepaalt inzake oorlogsschade aan woongebouwen de integrale vergoedingscoëfficiënt voor de periode van 1 januari tot 30 juni 1956 op 4,95.

32. *Kernenergie*. — Het K.B. van 14 maart 1956 (Stbl. 17 maart 1956, 1667) stelt de uitvoeringsmodaliteiten vast der wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied der kernenergie.

33. *Financiën*. — De wet van 8 maart 1956 (Stbl. 18 maart 1956, 1703) stelt de begroting vast der kwade posten en der terugbetalingen voor het dienstjaar 1956.

34. *Onderwijs*. — Het K.B. van 13 maart 1956 (Stbl. 18 maart 1956, 1716) stelt de modaliteiten en voorwaarden vast betreffende de vermindering van schoolgeld, te verlenen aan leerplichtige kinderen die een door de provincies, de gemeenten of private personen tot stand gebrachte en door de Staat gesubsidieerde inrichting voor middelbaar onderwijs bezoeken.

35. *Ministerie van Landbouw*. — Het K.B. van 1 maart 1956 (Stbl. 19-20 maart 1956, 1642) wijzigt het K.B. van 19 februari 1954 houdende vaststelling van het organiek kader van het Ministerie van Landbouw.

36. *Financiën*. — De wet van 10 februari 1956 (Stbl. 21 maart 1956, 1782) stelt de eindregeling vast van de begrotingen van de dienstjaren 1948, 1949 en 1950.

37. *Financiën*. — De wet van 16 maart 1956 (Stbl. 21 maart 1956, 1798) stelt de begroting vast der dotatiën voor het dienstjaar 1956.

38. *Landbouw*. — Bij M.B. van 10 maart 1956 (Stbl. 21 maart 1956, 1805) wordt de telling van de vorstschade aan land- en tuinbouw voorgeschreven.

39. *Financiën*. — De wet van 23 februari 1956 (Stbl. 22 maart 1956, 1831) stelt de begroting vast van het Ministerie van Koloniën voor het dienstjaar 1956.

40. *Verkeerswezen*. — Het K.B. van 21 februari 1956 (Stbl. 22 maart 1956, 1840) wijzigt de bijtaksen te heffen op de luchtpostbriefwisseling in internationale dienst.

41. *Financiën*. — De wet van 10 maart 1956 (Stbl. 23 maart 1956, 1862) stelt de begroting vast van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het dienstjaar 1956.

42. *Geneesmiddelen*. — *Controlelaboratoria*. — Het M.B. van 20 maart 1956 (Stbl. 24 maart 1956, 1919) stelt de voorwaarden en modaliteiten vast voor de erkenning van de controlelaboratoria, waarvan sprake in artikelen 11 en 24 van het K.B. van 20 augustus 1955 betreffende de groothandel in geneesmiddelen, hun fabricage en hun bereiding in het groot.

43. *Internationale overeenkomst*. — De wet van 14 juli 1955 (Stbl. 25 maart 1956, 1958) keurt de overeenkomst goed inzake de Afrikaanse treksprinkhaan, ondertekend te Parijs op 15 mei 1952.

44. *Volksgezondheid*. — Bij K.B. van 26 maart 1956 (Stbl. 29 maart 1956, 2091) wordt een sociale dienst bij het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin opgericht.

45. *Volksgezondheid*. — Bij de wet van 15 maart 1956 (Stbl. 30 maart 1956, 2110) wordt een nationaal instituut voor de lichamelijke opvoeding en de sport opgericht.

Bij dezelfde wet wordt het toezicht op de ondernemingen, die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten, geregeld.

46. *Landbouw*. — Het K.B. van 16 maart 1956 (Stbl. 30 maart 1956, 2114) wijzigt het K.B. van 25 maart 1952 tot inrichting van de keuring van zaai-zaad en pootgoed voor land- en tuinbouw.

47. *Financiën*. — Het K.B. van 26 maart 1956 (Stbl. 30 maart 1956, 2118) voorziet de terugbetaling in specien van fiscale zegels van meer dan 20 frank, die bij K. B. van 17 oktober 1955 uit de omloop werden getrokken.

48. *Rivierbevrachting*. — Bij M.B. van 24 maart 1956 (Stbl. 31 maart 1956, 2151) wordt de laad- en lostijd alsmede het bedrag van het liggeld inzake rivierbevrachting bepaald.

49. *Sleeplonen*. — Bij M.B. van 24 maart 1956 (Stbl. 31 maart 1956, 2152) worden de sleeplonen vastgesteld, toe te passen op elk door bemiddeling van de Belgische sleepvaartgroepering gesloten sleepcontract.

50. *Vrachtenbarema's*. — Bij M.B. van 24 maart 1956 (Stbl. 31 maart 1956, 2153) worden de vrachtenbarema's van de dienst voor regeling der binnenvaart gewijzigd.

51. *Handel in vlees*. — Het K.B. van 20 maart 1956 (Stbl. 28 maart 1956, 2044) wijzigt het K.B. van 12 december 1955 betreffende de vleeswinkels en de daarbij behorende bereidingsplaatsen.

II. Strafrecht en strafvordering

52. *Termijn van dagvaarding in strafzaken*. — De wet van 27 februari 1956 (Stbl. 18 maart 1956, 1702) wijzigt de artikelen 146, 184, 188 en 208 van het wetboek van strafvordering, betreffende de termijn van dagvaarding voor de politierechtbanken en de correctionele rechtbanken.

Er is een termijn van tenminste 10 dagen, indien daartoe reden is verlengd uit hoofde van de afstand, tussen de dagvaarding en de verschijning, op straffe van nietigheid der veroordeling die bij verstek mocht uitgesproken worden.

Deze nietigheid kan echter alleen ingeroepen worden op de eerste terechtzitting en voor alle exceptie of verweer.

In dringende gevallen kunnen de termijnen verkort en de partijen gedagvaard worden om te verschijnen binnen de dag en op een bepaald uur krachtens een door de Vrederechter verleend cedel.

Het verzet brengt van rechtswege dagvaarding mede voor de eerstkomende terechtzitting na het verstrijken van een termijn van 10 dagen of van 3 dagen indien de eiser in verzet gedetineerd is.

Het geldt als niet bestaande indien de eiser in verzet niet verschijnt en het op het verzet gewezen vonnis kan door de partij, die verzet heeft gedaan, alleen door het middel van beroep worden bestreden.

Het vorengaande geldt eveneens voor de procedure in hoger beroep.

53. *Strafzaken*. — *Verzachtende omstandigheden*. — De wet van 19 maart 1956 (Stbl. 26-27 maart 1956, 1998) wijzigt artikel 2, tweede lid van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden.

III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon

54. *Werkloosheid*. — Het M. B. van 22 maart 1956 (Stbl. 22 maart 1956, 1834) richt de tewerkstelling in van werklozen door de provincieën, de gemeenten en de openbare instellingen.

IV. Fiscaal recht

55. *Met het zegel gelijkgestelde taxes*. — Het K.B. van 19 maart 1956 (Stbl. 29 maart 1956, 2084) wijzigt het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

H. Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIJK

Uittreksel uit Dalschot's

Opstelwoordenboek

Niet in de handel.

Agrammatisme : geen spraakkunstig goed gebouwde zin kunnen vormen.

Agrafie : verlies v.h. schrijfvermogen. Begripsstoornis die het schrijven belet.

Agrarisch : akkerbouw, landbezit of verdeling van landerijen betreffend. Let op vertaling van :

mesures agraires : maatregelen ten bate van de landbouw.

loi agraire : akkerwet. Agrarische wetten bij de Romeinen.

Agrarische bank, partij...

Agressief : vechtlustig, aanvallend.

A. h. = ad hoc (daartoe dienend) : formulier, register a. h.

A. i. = ad interim.

A jour : tot de dag bijgewerkt (van koopmansboeken).

Ajourneren : (ajourneerde, heeft geajourneerd) zie verdagen.

Akkoord : (accord, accomodement : Vergleich, Accord : accord, accomodation). Ital. : transazione. Spaans : acomodamiento. Port. : accomadacao.

Zweeds : forlikning, accord. Deens : forlig.

1. Overeenkomst tussen belanghebbenden. 2. Overeenkomst omtrent te verrichten arbeid of afleveringen (handel). 3. Schikking tussen schuldenaar en schuldeiser.

Ep. Aangeboden, verjaard, faillissementopheffend, faillissementvoorkomend, partijdig, uitdrukkelijk, maatschappelijk, gerechtelijk, edelmoedig, onderhands, formeel, oud, nieuw, juist, precies, (on)volmaakt, tijdelijk, voorlopig, definitief, rampzalig, beperkt, meesterlijk, uiteindelijk, geheim, geheimzinnig, gebrekkig, (on)verklaarbaar, (on)mogelijk, stilzwijgend, onderling, geregistreerd, goed, slecht, langjarig, opgedrongen, echtelijk, eenzijdig, vaststaand, goedgekeurd, aanvullend, aangenomen, (on)aannemelijk, (on)aanvaard, (on)aanvaardbaar, gewenst, opgezegd, spoedeisend, verhinderd, vervalst, geweigerd, afgekeurd, vriendschappelijk, voordelig, nadelig, politiek, aanpasselijk, toepasselijk, (on)navolgbaar, voorbeeldig, veranderd, opzegbaar, onderkend, langdurig, (on)volledig, voorbeeldig, onveranderd, schadelijk, bedrieglijk, bestendig, hernieuwd, feestelijk, plechtig, gezegend, heilig, afgewezen, afgedwongen, dringend, dwingend, noodzakelijk, verwerpelijk, vroegtijdig, waardeloos, waardevol, (on)geldig, (on)wettig.

Ww. Intrekken, opzeggen, vernietigen, wensen, aanbieden, beperken, verhinderen, registreren, opstellen, schrijven, verklaren, opdringen, goedkeuren, aanvullen, vervalsen, weigeren, aannemen, aanvaarden, aangaan, bespreken, becritisieren, veranderen, aanpassen, toepassen, navolgen, afkeuren, tekenen, bestendigen, hernieuwen, bepleiten, afdwingen, maken, sluiten, treffen, aangaan, aanbieden, ondertekenen.

Vz. Tot een — geraken, het op een akkoordje gooien, met iets — gaan.

De rekening is — (juist). Alles is — bevonden (in orde). Akkoord ! (d'accord !) Bij — bevinding (en cas d'accord).

Ss. -loon, -procedure, -recht, -pleging, -reis, -schuldenaar, -verklaring, -werk, -bevinding, -percenten, -Dwang-, faillissements-, grond-, sluip-, stembus-.

Vermijd : akkoord, 't akkoord, van of tot akkoord zijn; tot akkoord komen of brengen. Gebruik : overeenkomen; het eens zijn, met of over iets; het eens worden, doen worden.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : n° 3 - maart 1956.

Wetgeving.

Nederlands Juristenblad : afl. 15 - 14 april 1956.

Prof. Mr. B. V. A. Röling, Het individuele klacht-recht in de Europese conventie voor de mensenrechten (II, slot). — Mr. W. H. J. Charbon, De exceptie ex artikel 1503-2° Burgerlijk Wetboek. — Mr. F. P. J. Perquin, Tegenstrijdige beslissingen terzake proceskosten? — Mr. W. H. Vermeer, De aanduiding « Krijgsmacht » in de grondwet. — Mr. J. G. Th. van Empel, Rond de adoptie-wet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4441.

Prof. Dr. P. J. A. Adriani, De waardering van het incurante aandeel (1). — H. J. B. Broekema, Teboekstelling van schepen in aanbouw. — Prof. Mr. G. de Grooth, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1954 (VII).

Journal des Tribunaux : n° 4103 - 15 avril 1956.

Louis Van Bunnan, Effets à l'égard des tiers de quelques conventions conclues par autrui. — Jurisprudence.

Revue de l'Administration et du Droit administratif de la Belgique : 4me livraison 1956.

Commission d'assistance publique. — Bibliographie. — Droit constitutionnel. — Police communale — Eaux. — Etat civil. — Impositions communales. — Incendies. — Loi communale. — Receveurs régionaux.

Recueils Dalloz et Sirey : 14e cahier - 14 avril 1956.

André Joly, Réflexions sur le certificat d'aptitude à la profession d'avocat. — André Besson, La « connaissance du sinistre », point de départ du délai de déclaration par le bénéficiaire d'une assurance contre les accidents mortels. — Jacques Monteil, Les délais de la demande de réhabilitation, en cas de grâce conditionnelle. — P. Laurent, Légalité, mais non-rétroactivité, du décret du 30 avril 1955 majorant le taux de l'impôt sur les sociétés. — Emmanuel Blanc, L'incendence, sur la pension alimentaire en cas de divorce, du remariage ou du concubinage de l'ex-époux créancier ou débiteur. — J.-V., Le calcul du droit proportionnel dû à l'avoué, en matière de recours des caisses de sécurité sociale contre le tiers responsable d'accident du travail. — P. A. Pageaud, La répression du détournement de l'automobile donnée en gage par le débiteur resté en possession. — Jean Autesserre, Le droit de communication des associés des sociétés à responsabilité limitée.